

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Veřejné a sociální politiky

Bakalářská práce

2021

Martin Philipp

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut Politologických studií

Katedra Veřejné a sociální politiky

**České parlamentní politické strany a Zelená dohoda
pro Evropu**

Bakalářská práce

Autor práce: Martin Philipp

Studijní program: Politologie a veřejná politika

Vedoucí práce: PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Martin Philipp

Bibliografický záznam

PHILIPP, Martin. *České parlamentní politické strany a Zelená dohoda pro Evropu*. Praha, 2021. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut Politologie. Katedra Veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.

Rozsah práce: 95 196 znaků včetně mezer

Anotace

Práce má za cíl prozkoumat reakci českých politických stran na dokument Zelené dohody pro Evropu. V rámci výzkumu se zaměřuje na politické strany a hnutí zastoupené v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a shrnuje, jakým způsobem jsou strany Zelenou dohodou ovlivněné, a jak k této problematice přistupují.

Annotation

The thesis aims to examine the reaction of Czech political parties to the document of the European Green Deal. The research focuses on the political parties and movements represented in the Chamber of Deputies and summarizes how the parties are affected by the Green Deal and how they approach this issue.

Klíčová slova

Politické strany, Zelená dohoda pro Evropu, tvorba politiky, reakce politických stran

Keywords

Political parties, European Green Deal, policy-making, reaction of political parties

Title/název práce

Czech Parliamentary Political Parties and The Green Deal for Europe

České parlamentní politické strany a Zelená dohoda pro Evropu

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval v přední řadě vedoucímu práce Vilémovi Novotnému, který výrazně pomohl vzniku práce, a byl vždy ochotný poradit a konzultovat problémy. Stejně tak Magdě Mouralové, Olze Angelovské a Danielu Šárovci, kteří stejně ochotně vedli seminář k této práci. Také chci poděkovat svojí rodině, která mi samotné studium umožnila svojí nepřekonatelnou podporou. Poté zcela jistě mým kolegům-přátelům Kryštofovi Makovcovi, Matěji Malému a Michalu Jahelkovi za to, že jsem na téhle cestě nikdy nebyl sám a ztracen. A ještě mojí přítelkyni Lucii Krausové, díky které budu na dobu psaní této práce vzpomínat navíc i s láskou.

Obsah

ÚVOD.....	2
1 VYMEZENÍ ČESKÉHO POLITICKÉHO SYSTÉMU.....	5
1.1 Politické strany	5
1.2 Český stranický systém	6
1.3 Zelená dohoda pro Evropu jako impulz	7
1.4 Stranická organizace pohledem teorie.....	9
2 VÝZKUMNÝ DESIGN	12
2.1 Sběr dat.....	13
2.2 Analýza dat.....	14
3 SYNTÉZA DAT.....	16
3.1 ANO 2011	17
3.2 ODS	19
3.3 Piráti	22
3.4 SPD.....	24
3.5 ČSSD	26
3.6 KSČM.....	28
3.7 KDU-ČSL.....	29
3.8 TOP 09.....	31
3.9 STAN.....	33
3.10 Vztah stran k Zelené dohodě	34
ZÁVĚR.....	40
SUMMARY	42
POUŽITÁ LITERATURA.....	43
TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	46

SEZNAM PŘÍLOH	49
---------------------	----

Seznam zkratek

ČR = Česká republika

ČSSD = Česká strana sociální demokracie

EK = Evropská komise

EU = Evropská unie

KDU-ČSL = Křesťanská demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM = Komunistická strana Čech a Moravy

ODS = Občanská demokratická strana

Piráti = Česká pirátská strana

SPD = Svoboda a přímá demokracie

STAN = Starostové a nezávislí

Úvod

Politické strany¹ jsou fenomén politiky, který lze pozorovat, a tedy přirozeně i zkoumat již velmi dlouho. Nejen v Českém prostředí tvoří neodmyslitelnou součást tvorby politiky a politiky jako takové. Věnovat v politickém prostředí pozornost právě stranám ve smyslu rozhodujících subjektů je tak v akademickém poli rozhodně vhodné, neboť právě pohled na strany a systém, ve kterém se pohybují může v dlouhodobém měřítku vést k lepší orientaci v tom, proč a jak strany činí konkrétní rozhodnutí a reakce na společenské a jiné problémy.

Český stranický systém je v posledním desetiletí postaven před velkou řadou výzev, kterým musejí jeho dílčí subjekty, politické strany, čelit. Po dlouhé době, kdy se vláda v zemi střídavě dělila mezi tradiční zástupce pravice a levice přinesly volby v roce 2010, a následně předčasné volby v roce 2013 výraznou změnu v rozdělení moci napříč politickým spektrem. Tento trend pak potvrdily i volby v roce 2017. Nástup nových stran a hnutí, a jejich schopnost oslovit elektorát dosavadních velkých hráčů pak přivedl strany na rozcestí. Spolu s úpadkem některých do té doby zavedených subjektů, a zároveň se vzestupem nových vzniká ve společenském prostoru poptávka po nových tématech, které je možné formulovat coby veřejné zájmy do konkrétních politik a programů. Tuto poptávku musí vyslyšet jak staré a zavedené strany, tak i nové subjekty. Závažná témata strany nějakým způsobem uchopit musí, pokud chtějí být znovu zvoleny. Hrají tak zásadní roli v propojování státu a občanské společnosti (Mair 1997: 95)

Takovým tématem je jednoznačně změna klimatu. Coby celospolečenský fenomén je diskutována stále více, posledních deset let se pak diskuze vede velmi intenzivně. V přímo Českém prostředí můžeme pozorovat všeobecnou komunikaci problému se suchem. Stejně tak se objevují snahy nalézt řešení této krize na jak na domácí úrovni, tak i na úrovni vyšších celků, jako je OSN, nebo EU. Politické strany pak jako subjekty zastupující lid musely zaznamenat tuto diskuzi, a začít přemýšlet o akcentaci tématu, i kdyby se tak dělo skrze popírání nebo bagatelizaci klimatické změny. Strany v tomto případě plní onu zastupitelskou roli společnosti, kdy agregují a případně formulují zájmy svého současného či potenciálního elektorátu, a tedy zájmy společnosti.

Konkrétně má tedy práce nabídnout pohled na to, jakým způsobem přistupují

¹ Pro zjednodušení bude v teorii, nebude-li řečeno jinak, použit pojem „politická strana“ i pro „politická hnutí“. Primárně pro to, že reálně z hlediska legislativy ani většiny teoretického rámce nejsou mezi těmito pojmy reálně rozdíly. Viz. Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích č. 424/1991 Sb

politické strany ke změně klimatu formou zmapování reakce na konkrétní politiku spadající pod tuto agendu. S přihlédnutím k enviromentálním problémům, které Českou republiku sužují v posledních letech, tedy přichází příležitost pro strany adoptovat toto téma, a vnést ho do popředí jako jejich agendu. K tomu ale samozřejmě nemusí dojít, strana může téma z různých důvodů odmítnout.

Samotné téma životního prostředí je pro záměr práce příliš obecné a těžko uchopitelné. Vybrán byl tedy takový impulz, který je snadno identifikovatelný, jasně čitelný, zaznamatelný ve veřejném prostoru, a sám o sobě politicky důležitý s předpokladem, že bude dlouhodobým tématem. Takovým je Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal). Jedná se o významnou agendu Evropské unie, která je v dnešní době široce diskutovaná a jde o významný milník na poli evropské spolupráce. Všechny české parlamentní strany mají navíc v současnosti zastoupení v Evropském parlamentu a mohou, či spíše musí, tuto agendu reflektovat. Zelená dohoda je tedy v podstatě jakýmsi zhmotněním tématu životního prostředí coby jasně formulovaná a definovaná politika, seznam kroků a zároveň politický směr.

Práce se zaměřuje na užší výsek českých politických stran, konkrétně na současných devět stran zastoupených v Poslanecké sněmovně. Důvodem je fakt, že české politické prostředí profiluje Poslaneckou sněmovnu jako hlavní a nejdůležitější politickou arénu. Z nabízených teorií zabývajících se pohledem na strany z hlediska organizace byla vybrána k využití primárně Integrovaná teorie stranických cílů a stranické změny (An Integrated Theory of Party Goals and Party Change) Harmela a Jandy která nabízí pohled na organizaci, cíle a proměnu politických stran. Na jejich ovlivňování se dívá skrze tzn. impulzy (externí stimuly, či šoky) (Harmel a Janda 1994). Tato práce pak pracuje s tímto teoretickým předpokladem a má za cíl zmapovat české politické prostředí z hlediska reakce stran na Zelenou dohodu, zde branou právě jako onen externí stimul (či případně až šok).

Struktura práce je následující: kapitola 1 Vymezení pojmů operacionalizuje dílčí pojmy, se kterými práce pracuje a nastavuje rámec, ve kterém bude výzkum práce veden; další část 2 Výzkumný design popisuje metodologii výzkumu, kritéria pro výběr dat a jejich sběr; v kapitole 3 Syntéza dat jsou poté zjištění o stranách porovnána a je formulováno srovnání; Závěr práce poté poznatky shrnuje a komentuje. Následují seznamy zdrojů a materiálů použitých pro práci, včetně příloh obsahujících analytickou část.

Věřím, že kombinací výše zmíněných rozhodnutí budu v rámci práce schopen

poskytnout ucelený a koherentní pohled na reakci politických stran na konkrétní politickou výzvu, což vnímám nejen symbolicky jako přínos pro zkoumání politické teorie a praxe jako takové.

1 Vymezení českého politického systému

1.1 Politické strany

Jak již bylo zmíněno v úvodu, politické strany jsou v prostředí liberální demokracie evropského typu neodmyslitelnou součástí politiky, stejně tak i její tvorby. To jsou samozřejmě rozdílné pojmy. Stranická politika ve smyslu „politics“ se může ve finále velmi lišit ve vztahu ke konkrétním veřejným politikám, tedy „policy“ se kterými se strany střetávají, či je formulují. Coby instituce jsou však strany nezbytné pro fungování politického systému. Strany a hnutí umožňují občanům sdružovat se, a podílet se na zákonodárném procesu ve společnosti. Nejvýraznější byl jejich rozvoj v minulém a předminulém století, kdy se stranictví a strany formovaly na rozpadlých troskách evropských monarchií. Logicky tak i samotný pojem politická strana prošel mnohonásobnou genezí a v současnosti jím lze chápat vícero významů. Stejně tak lze na politické strany nahlížet ze širokého spektra pojetí politiky. Faktickou existenci a fungování politických stran a hnutí upravuje v českém prostředí Zákon o sdružování v politických stranách a v politických hnutích č. 424/1991 Sb. Přirozeně, koncept strany za dobu její existence prošel dozajista mnohými proměnami nad rámec tohoto zákona nastavující praktická pravidla specificky na území České republiky, a jejího právního a formálního řádu. Z českých autorů, kteří se aspekty politického systému, a hlavně stran zabývali, lze jmenovat například Potůčka (2005), Pšeu (2006), Jarmara (2011), Šárovce (2013) Charváta (2013, 2015), Poláška, Novotného a Perottina (2014) a Huška a Smolíka (2019),

Protože v rámci omezených možností bakalářské práce z hlediska rozsahu není možné pokrýt celé české (ani zahraniční) politické spektrum, bude orientovaná specificky na politické strany zastoupené v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Vzhledem k jejich na naše poměry nadstandardně vysokému počtu jsou navíc jak názorově, tak i typově diferenciované, a zároveň mají zastoupení na všech úrovních vlády v zemi (pouze s drobnými výjimkami). To by mělo znamenat zisk relevantního výsledku. Na strany je zde nahlíženo optikou strany – organizace. Tedy přístupu, při kterém není strana brána jako jediný celek, ale je jí přiznána skladba z vícero aktérů, popřípadě skupin aktérů, které uvnitř ní komunikují, spolupracují nebo soupeří. Cílem není přímo pojmenovat tyto dílčí aktéry a identifikovat tak skladbu strany. Tato optika je ale nezbytná pro relevantní odpovědi na otázky, které práce přináší. Již nyní lze očekávat, že reakce na specifickou událost sice může zasáhnout celou stranu, ale je vhodné sledovat její rezonanci

uvnitř strany před formulací závěru o celku.

1.2 Český stranický systém

Zkoumat české politické strany bude práce brát v kontextu českého stranického systému. Stranickým systémem rozumíme prostředí, ve kterém se politické strany pohybují a ve kterém fungují. Český stranický systém se v modelu liberální demokracie, jak jí chápeme dnes, začal utvářet po roce 1990 po vzniku samostatné České republiky, kdy bylo poprvé od roku 1948 legitimní účastnit se demokratického boje o hlasy voličů. Ten pak můžeme popisovat podle náhledu z různých směrů a charakteristik.

Od roku 1996 můžeme pozorovat, že českém prostředí došlo ke konsolidaci moci kolem dvou, potažmo čtyř hlavních politických subjektů – ODS, ČSSD, KDU-ČSL a KSČM, kdy ODS a ČSSD byly strany velké střídající se ve vládě, a KDU-ČSL s KSČM menší, ale vždy přítomné strany. (Hanley 2011). Spolu s tím dochází také k zajímavým fenomenologickým jevům. Institucionalizací a prostorovými režimy se zabýval například Kouba (2007). Systém vlády byl od 90. let v praktické rovnováze, a díky malému počtu aktérů působil zdánlivě stabilně. Přesto tomu nebylo úplně tak: „*Pomineme-li výjimku historicky první vlády samostatné České republiky lze říci, že kabinety byly buď minimální vítězné koalice založené na spolupráci ideologicky vzdálených politických stran nebo menšinové. Ani jedna varianta nezajistila vládní stabilitu a akceschopnost a obecně nepřispívala ke stabilitě politického systému jako celku*“ (Havlík a Kopeček 2008: 202). Do roku 2010 tedy nepanuje v systému stabilita z hlediska vládnutí, ale pouze stabilita ve smyslu předpověditelného výčtu aktérů, kteří se po volbách mohou na vládě podílet. Rok 2010 pak z hlediska stranicví a výzev můžeme nazvat „volebním zemětřesením“, kdy jak dosud vedoucí ODS a ČSSD nedosáhli dobrých výsledků, a KDU-ČSL se v tomto období do sněmovny nedostala vůbec (Hanley 2011: 116). Naopak se vynořili nové strany jako Věci Veřejné (VV) a TOP 09, které prakticky z ničeho (u TOP 09 nutno přiznat jejich napojení na KDU-ČSL) dosáhli v obou případech více než 10 % podpory. (Hanley 2011: 127). Stranický systém se tak díky otřesu přirozeně dostal do objektu zájmu celé řady autorů. Zkoumat tento fenomén otřesu lze mnoha způsoby. Jak uvádí Charvát, rok 2010 přinesl výraznou změnu i ve smyslu přerozdělení hlasů. S novými stranami v prostoru a snížení počtu vítězných procent větších subjektů se objevuje větší množství propadlých hlasů pro strany, které již nedokázali znovu překročit pětiprocentní kvórum. Více pak rozvádí myšlenku odklonu od starých a etablovaných stran směrem k novým subjektům

(Charvát 2015). Problematiku podoby a formování volebního systému, a případně přímo problematiky volebního zemětřesení pak dále rozvíjeli například Pšeja (2006), Charvát, Just, Bureš a Štefek (2012), Charvát (2013), Havlík a Voda (2016), Charvát a Just (2016) dále Hušek a Smolík (2019).

Je tedy zřejmé, že rok 2010 a „volební zemětřesení“ je zlomový a determinuje změnu politického prostoru. S ním také nutnost zapojených aktérů, tedy politických stran, začít hledat nové způsoby, jak získat, nebo udržet voliče a zachovat si tak přístup k dosavadním a potenciálním zdrojům. Neméně přelomový byl i rok 2013, kdy se v předčasných volbách tato změna trendů potvrdila a do té doby tradiční strany ztratily velkou část své dosavadní moci a jistoty. Po roce 2017, kdy se trend potvrdil, se tak stranický prostor nachází ve zcela jiné pozici než doposud. Strany operující v prostoru se obracejí na zcela nová témata a hledají nové způsoby, jak vést vzájemnou soutěž. Způsobu, jakým se na integritu systému můžeme dívat je jistě velmi mnoho. Tato práce nemá za cíl vybrat nejvhodnější systémovou charakteristiku, ale popsat fenomén, který se za výše popsaných podmínek a nastavení objevuje v rámci mezistranické soutěže.

1.3 Zelená dohoda pro Evropu jako impulz

Smyslem práce je průzkum reakce stran na environmentální téma. Důvodem pro to zvýšená akcentace této problematiky ve veřejném prostoru, kdy jsou političtí aktéři, tedy i politické strany, donuceni zabývat se jimi, neboť se nyní jedná o silný veřejný zájem. Sama o sobě je ale otázka životního prostředí pro účely výzkumu velmi obecná a široká. Více o problematice rozvádí například Georgievová (2006).

Teorie stranických cílů a stranické změny Harmela a Jandy přisuzuje stranám jejich primární a další, vedlejší cíle, které jednak determinují jejich pozici ve stranickém systému. Tyto cíle mohou být následně ovlivněny tzn. externími stimuly, či přímo šoky, což jsou určité události v prostředí. (Harmel a Janda 1994: 265) Vzít však obecné téma změny klimatu a použít ho, coby příklad takového stimulu není vhodná cesta. Téma zelené politiky jako takové je samo o sobě příliš široké na uchopení, a neplní tak dobře úlohu externího stimulu, jako spíše zaštiťujícího kontextu. Naproti tomu, pokud se zaměříme na dílčí části problematiky, jako je například stále více o slovo se hlásící sucho, nebo zvyšující se teplota planety, můžeme najít specifickou aktivitu, nebo událost, která by definici dokázala naplnit. I tyto jsou ale spíše fenomény, které není snadné uchopit. Vhodnou událostí se stala diskuze ohledně Zelené dohody pro Evropu, která ač téma

životního prostředí agreguje poměrně ze široka, je mnohem více konkrétní.

Zelená dohoda pro Evropu byla představena veřejnosti Evropskou komisí poprvé 11. prosince 2019. Nejjednodušeji by se dala shrnout jako dokument, kterým se Evropská komise zavazuje učinit z Evropy do roku 2050 emisně neutrální kontinent. Učinit toho EU chce skrze sérii inovací technologií, investic do šetrné energetiky, větší energetickou účinností a dekarbonizací, spolu se spoluprací s mezinárodními partnery (Zelená dohoda pro Evropu 2019). Samotný text dokumentu, jenž je oficiálně z legislativního pojmenování EU „*Sdělením komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru*“ není, jak bývá u Evropské legislativy občas zvykem, příliš obsáhlý. Čítá 25 stran, na kterých rozepsán záměr učinit z Evropy klimaticky neutrální kontinent v různých oblastech politik. Jde o soubor závazků, kterými EU svoji snahu formulovala. Tyto závazky jsou pak konkrétní, v příloze č. 1 dokumentu Zelené dohody se uvádí časové milníky, kterých bude třeba pro naplnění cíle dosáhnout. Poslední Zelenou dohodou plánované úkony se mají dle původního harmonogramu stát v roce 2021. Tento harmonogram byl opožděn a přehodnocen kvůli pandemii Covid 19 v roce 2020, kdy došlo k restrukturalizaci primárně finančního rámce dokumentu a také se diskutuje o slevě z emisních nároků. Samo o sobě to však nepředstavuje pro koncept práce překážku, protože symbol Dohody jako takový se nezměnil.

Na Zelenou dohodu však nelze nahlížet jako na záměr Evropské komise vydat nějaký dokument pouze pro to, že je po agendě životního prostředí v tuto chvíli poptávka. Záměr Dohody je totiž i na poměry Evropské unie ambiciózní. Jak je uvedeno v úvodu samotného textu: „*Jedná se o novou strategii růstu, jejímž cílem je transformovat EU na spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou efektivně využívající zdroje, která v roce 2050 nebude produkovat žádné emise skleníkových plynů a ve které bude hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů.*“ (Zelená dohoda pro Evropu 2019: 2). Evropská unie je mezinárodní aliance evropských států založená na principech demokracie, porozumění, ale také společném růstu. Zelená dohoda sice reaguje na změnu klimatu a akcentuje jí, ale je důležité vnímat jí i coby strategický plán ekonomického růstu EU.

Sama Dohoda je pro účely práce vhodná jako bod zájmu, na který se lze orientovat při sběru a identifikaci dat. Její největší předností je její jasná identifikovatelnost jak v čase, tak i v konkrétních krocích. Jedná se o jasně formulovaný a vymezený fenomén,

který lze ve veřejném prostoru hledat a lze na něj odkazovat. Tedy, lze zároveň Zelenou dohodu použít jako zúžení objektu zájmu, pokud se chceme podívat na vybranou enviromentální tematiku v politickém prostoru. Jedná se o návrh řešení tohoto problému. Po dlouhé době, kdy se diskuze o klimatu zdála místy až příliš abstraktní, přináší jasné formulace, data, závazky a termíny. Pro politické strany, chtějí-li akceptovat problematiku životní prostředí coby veřejný zájem, a nastolit ho jako téma je tak mnohem snazší adoptovat ať už kladný, či záporný přístup ke klimatické problematice skrze přijetí nebo odmítání Zelené dohody.

Není to také jenom definitivní prohlášení bez možnosti úprav, Zelená dohoda je rozsáhlá a stále ještě tvárná. Spolu s tím také přináší nebyvalé množství zdrojů, jako je Evropský investiční plán a mechanismus pro spravedlivou transformaci (Zelená dohoda pro Evropu 2019). O tyto zdroje je možné bojovat, a politické strany nejen v České republice, ale i v dalších členských státech EU tak mohou ovlivnit směřování velkého množství financí a prostředků.

Problematika boje EU se změnou klimatu je samozřejmě mnohem složitější, tato práce je ale spíše než na ni a Zelenou dohodu ve svém principu zaměřena na interakci samotných českých politických stran na tento dokument. Zelená dohoda pro Evropu tak plní funkci tematické kotvy, která pomáhá zúžit záběr sledovaných interakcí v rámci problému. Z hlediska zvoleného teoretického přístupu, který je rozvedený v navazující kapitole pak také vhodně naplňuje roli události v prostředí, které byly politické strany v rámci své existence a fungování v prostoru vystaveny. A to, pokud budeme Zelenou dohodu považovat kromě dokumentu jako celku za jev, událost v politickém prostředí, a nahlížet na ní budeme právě touto optikou.

1.4 Stranická organizace pohledem teorie

Známe-li kontextuálně české politické prostředí, můžeme získaná data ohledně reakce stran za Zelenou dohodu pro Evropu také interpretovat. Způsobů, jakých tak lze činit nabízí teorie velké množství. Samotným cílem zde však není aplikovat přímo určitou teorii, ale použít jí pro možné vysvětlení toho, proč strany zvolili konkrétní přístup k dané problematice. Přesto je vhodné zvolit si vůdčí teorii, která nabízí dostatečně reprezentativní náhled na problematiku.

Teorii stranických cílů a stranické změny poprvé formulovali Kenneth Janda a

Robert Harmel v roce 1994 ve své práci „*An Integrated Theory of Party Goals and Party Change*“. Teorie navazuje na předchozí práce zabývající se stranickou organizací, do jisté míry je konsoliduje a přináší koncept proměny politické strany coby souboru vnitřních skupin aktérů. Nejzásadnějším pohledem, které na politické strany teorie vnáší je premisa, že „*politické strany jsou organizace konzervativní, a změna u nich nenastává jenom tak*“ (Harmel a Janda 1994: 264). Harmel a Janda zde z velké části souhlasí s Angelem Panebiancem, který se stranickou organizací zabýval ve své knize *Political parties: Organization and power*. Právě v tomto díle formuloval podobné závěry jako později Harmel a Janda (Panebianco 1988). V jistých aspektech jsou však autoři v rozporu. Harmel a Janda nesouhlasí s tvrzením Panebianca, že změna strany může být iniciována pouze zevnitř skrze interní stimuly. Také přisuzují mnohem větší důležitost externím stimulům, tedy událostem v prostředí okolo strany (Harmel a Janda 1994: 262).

Z diskutovaných autorů, které Harmel a Janda komentují rozhodně stojí za to zmínit ještě Kaareho Stroma, který k diskuzi ohledně stranické organizace přispěl identifikací tří typů stranického chování podle přístupu k primárním cílům stran, které rozdělil na (1) *vote seeking* (orientované na zisk hlasů), (2) *office seeking* (orientované na zisk postů) a (3) *policy seeking* (sledují konkrétní politický cíl) (Strom 1990: 566-568). Tento přístup Harmel a Janda uznávají, a Stromův přístup spolu s dalšími náhledy autorů (Bruce et al. 1991, Deschouwer 1992, Downs 1957,) konsolidují ve své teorii. Formulují celkem čtyři typy primárních cílů a také externích šoků, které mohou strany ve vztahu k cíli ovlivnit dle typu strany. Jedná se o následující stranické motivace: (1) *Vote maximization* (maximalizace volebních zisků), (2) *Office maximization* (maximalizace úředních postů), (3) *Policy advocacy* (hájení politiky/ideologie), (4) *Intraparty democracy maximization* (dbaní na vnitrostranickou demokracii) (Harmel a Janda 1994: 269-271). Na základě těchto atributů stran Harmel a Janda rovněž upravují cíle stran, a také chování aktérů v rámci stranické organizace (Harmel a Janda 1994). Změna je pak chápána skrze události v prostředí (*environmental event*), definicí autorů se jedná o „*specifickou událost, ke které dojde v konkrétním čase (či periodě času) a která byla společensky zaznamenána.*“ (Harmel a Janda 1994: 276) Zelená dohoda pro Evropu je pak skutečně vhodným příkladem takové události v prostředí, protože její mantinely jsou v prostoru jasně zaznamenatelné a s teorií je tedy kompatibilní.

Další pohled na stranickou organizaci nabízejí Peter Katz a Richard Mair (1993,

1995, 1996, 2009, 2012) se svojí teorií „Tři tváře“ (Katz a Mair 1993) a pozdější teorií „Kartelové strany“ (Katz a Mair 1995). Tato teorie se od teorie stranické organizace a stranické změny liší primárně tím, že sleduje jiné aspekty stran. Stranickou organizaci vysvětlují skrze teorii tří tváří strany. Jedná se o části (1) party in public office (straníci v parlamentu, nebo vládě), (2) party on the ground (členové, aktivisté uvnitř strany) a (3) party central office (vedení strany) (Katz a Mair 1993: 594). Teorie kartelové strany se pak věnuje více samotnému vzniku stran, a přerodu systémů a etap v průběhu času. Přičemž vysvětluje tento vývoj z pohledu vazby strany na stát a společnost, respektive poměru vazeb strany na tyto části systému, kdy strana agreguje společenské zájmy pro vlastní přežití v systému (Katz a Mair 1995). Na změnu strany nahlíží pohledem, kdy se strana musí adaptovat na změnu v prostředí (Harmel a Janda 1994: 276). Tedy, že strany jsou zasaženy událostí v prostředí a je na ně vyvíjen stejný tlak, aby se adaptovali, chtěli-li přežít v prostředí.

Pokud budeme dvě výše zmíněné teorie uvažovat jako nejvhodnější pro interpretaci zjištěných poznatků, za primární byla zvolena integrovaná teorie Harmela a Jandy. Třebaže teorie (či set teorií) nabízený Katzem a Mairem rozhodně není nevhodný, teorie stranických cílů a stranické změny se zdá výhodnější, protože více pracuje s cíli stran. Rozvádí předpoklad stranického primárního cíle jakožto faktoru do značné míry určující identitu strany. Kromě toho přisuzuje větší váhu distribuci zdrojů a moci napříč organizací. Zde se dá očekávat, že kvůli obsáhlosti Zelené dohody napříč strukturami může nastat situace, kdy různé části stranického aparátu získají větší kontrolu nad zdroji (primárně europoslanci, ministři a další aktéři více napojení na Evropskou komisi a EU jako celek), a budou tak moci více tlačit svoje zájmy uvnitř strany a obměnit tak dominantní frakci uvnitř strany (Harmel a Janda 1994). Přes tento předpoklad je dobré znovu poznamenat, že teoretické pozadí spíše nastavuje rámec výzkumu, a tak teorie Harmela a Jandy slouží pouze jako nastínění perspektivy, kterou se bude na zkoumaný problém přistupovat.

2 Výzkumný design

Základní premisou pro samotný výzkum jsou následující předpoklady vycházející z teoretického pozadí: (1) Politické strany fungují jak organizace skládající se z dílčích aktérů a skupin aktérů, nejednají jako jedna entita. (2) Český stranický systém se v současnosti nachází ve stavu krize, kdy se bortí stávající rozestavení sil, a strany musí hledat nové podněty a výzvy a (3) Změna klimatu se dostává do širokého povědomí veřejnosti a nabízí se jako příležitost k uchopení, a získání politického vlivu skrze ní.

Na základě výchozích předpokladů je pak formulováno tvrzení: (1) Politické strany fungují jako organizace a reagují na vnější podněty. Tvrzení je samozřejmě obecné, je však v souladu s výchozí teorií, a pokud pohled na strany v rámci výzkumu aktivitu z hlediska strany – organizace ukáže, dá se to považovat za podpoření této teorie na konkrétním příkladu. V rozporu není ani se sekundární zvolenou teorií Tří tváří politické strany Katze a Maira, která rovněž skladbu strany z dílčích skupin aktérů agreguje.

Formulovány tedy byly následující výzkumné otázky:

(1) Jak české parlamentní politické strany přistupují k problematice Zelené dohody pro Evropu?

Zelená dohoda pro Evropu je tedy chápána jako událost v prostředí tak, jak bylo nastíněno výše. Smyslem je jednoznačně definovat postoj strany vůči Zelené dohodě a sekundárně také provést srovnání přístupu všech sněmovních stran.

(2) Plní Zelená dohoda pro Evropu pro české parlamentní politické strany úlohu události v prostředí/externího stimulu/externího šoku?

Teorie stranických cílů a stranické změny pracuje s představou, že strany jsou konzervativní organizace a nemění se pouze jenom pro to, že mohou. Společně s externím stimulem přisuzují velkou váhu interní proměně, jako je změna rovnováhy sil v dominantní frakci uvnitř strany (Harmel a Janda 1994: 264-265). Stanovisko strany je pak výstupem interní diskuze. Tato otázka má za cíl odpovědět na vysledované jevy z hlediska zvolené teorie.

Jako příklad nové výzvy slouží klimatická změna, přičemž objektem zúženého zájmu je Zelená dohoda pro Evropu a diskuze kolem ní. Pojmem politické strany pak jsou myšleny strany zvolené a zastoupené ve volebním období 2017-2021 v Poslanecké sněmovně Parlamentu české republiky. Konkrétně tak jde o hnutí ANO 2011 (ANO),

Občanskou demokratickou stranu (ODS), Českou pirátskou stranu (Piráti), Svobodu a přímou demokracii (SPD), Českou stranu sociálně demokratickou (ČSSD), Komunistickou stranu Čech a Moravy (KSČM), Křesťanskou a demokratickou unii – Československou stranu lidovou (KDU-ČSL), TOP 09 a hnutí Starostové a nezávislí (STAN). Jedná se celkem o 9 samostatných subjektů.

Ve sněmovně fungují i nezařazení poslanci, mnozí jsou členy dalších stran (má zde své zástupce například hnutí Trikolóra hnutí občanů bývalého poslance za ODS Václava Klause ml., nebo hnutí Jednotní – alternativa pro patrioty bývalého poslance za SPD Lubomíra Volného), tyto strany však pro jejich malou velikost, a tedy nízký dosah práce v potaz brát nebude.

Obecně má práce za cíl prozkoumat část českého stranického systému, konkrétněji zjistit reakci stran na specifickou výzvu ve formě konkrétní veřejné politiky, které jsou v rámci tohoto systému vystaveny. Smyslem výzkumu není aplikovat přímo teorii stranických cílů a stranické změny. Nýbrž využít jí jako oporu k vysvětlení kroků, které strany v souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu činí. Objektem zájmu není samotná změna uvnitř strany, která ani není sledována, nýbrž formulovaná reakce strany na problém. Za přínosné se dá považovat i zjištění, že tato teorie není schopna plně vysvětlit přístup stran a práce jako celek tak může sloužit jako úvodní křižovatka poznatků o stranách na toto téma pro další výzkum, ať už zaměřený formou případové studie na jednoho konkrétního aktéra-stranu, nebo může případně navést další výzkumníky na použití alternativní teorie (například teorii Tří tváří Katze a Maira).

2.1 Sběr dat

Data, která budou pro výzkum použita budou sbírána (i zpětně) v rozmezí 22.10.2017 (tedy termín, kdy již bylo jasné, které strany se dostaly do poslanecké sněmovny po volbách) do 30.4.2021 (zde je nechána rezerva na zpracování i za cenu toho, že po termínu nastane zajímavá událost okolo Dohody). Samozřejmě, samotná Zelená dohoda jako politika byla poprvé jasně formulována 11. prosince 2019, avšak ve vztahu k ní je vhodné sledovat i stranu v politickém prostoru před tímto fenoménem.

Za vhodná data jsou považována následující: Tisková prohlášení stran; veřejná vyjádření členů stran; záznamy ze sněmů a konferencí pořádaných stranami; rozhovory se členy strany; publikace na webech stran; webové stránky institutů politických stran.

Zásadní je přímé a nepochybné napojení na stranu jako takovou, interpretace třetích stran nebudou do výzkumu zařazeny.

Pro sběr dat budou využity následující platformy: Běžné webové vyhledávače (Google, Seznam); Newton Media Research. Důvodem je dobrá zkušenost z předchozího použití ve výzkumech a spolehlivost obou serverů. Sekundární vyhledávání proběhne případně na webových stránkách stran a na stránkách jejich dalších platforem (například politických institutů) skrze jejich interní vyhledávače.

Klíčová slova, která budou pro hledání a třídění informací použita jsou: Zelená dohoda pro Evropu + název dané strany; European Green Deal + název dané strany; název dané strany + zelená politika. Zajímavá a zaznamenaná budou vyjádření, kdy je Zelená dohoda explicitně zmíněna a je možné přiřadit formulovaný postoj, či názor jasně k dané straně, nebo přímo k jejímu konkrétnímu aktérovi. Prohlášení a aktivity, kde Zelená dohoda ani okrajově zmíněna není zaznamenávány nebudou, protože objektem zájmu je pouze reakce stran na dokument, a nikoliv na zelená témata obecně.

V rámci sběru dat bylo zvaženo uskutečnění rozhovorů s vybranými aktéry stran, avšak reprezentativní výsledek by nejspíše nebylo možné zajistit. Strany mají zcela diametrálně odlišnou úroveň transparency těchto aktérů, je tedy riziko, že by nebyl vybrán ani jeden vhodný reprezentant. Pro reprezentativnost by také bylo důležité, aby se v rozhovorech pokryly všechny strany, což vzhledem k časové vytíženosti aktérů nemusí být splnitelné.

Odborná literatura sloužící k ukotvení teorie byla hledána přes portály Google Scholar a UKAŽ.cz, případně vždy byly vzaty v potaz konkrétní doporučení daná v rámci konzultací. Kromě knih a článků proběhla i rešerše dalších akademických prací. Kromě těchto zdrojů práce pracuje se znalostmi a seminárními pracemi na obdobné téma, které autor práce vypracoval v rámci studijních předmětů Veřejné politiky v trojdimenzionálním pojetí politiky JSB073 (Philipp a Malý 2021) a Úvod do komparativního výzkumu JSB604 (Philipp 2021), vždy však v souladu s touto prací.

2.2 Analýza dat

Výzkum je kvalitativní, jako metoda analýzy byl zvolen desk research, primárně kvůli záměru orientovat se na jasně formulovaná a podložená data. Tomu byl přizpůsoben i sběr dat, který je nastíněn v minulé podkapitole. Po nasbírání datasetu bude provedena

komparativní analýza získaných poznatků. Zajímavé pro výzkum je, jak se strana jako celek staví k Zelené dohodě pro Evropu, a jaká prohlášení adresuje směrem k tomuto dokumentu. Vypovídající bude jak zjištění, že strana má jednoho dedikovaného člena – experta, který agendu komunikuje či jedná se o skupinu vícero aktérů. Dalším kritériem zájmu je vztah strany k Zelené dohodě jako celku – přijímá Dohodu bez výhrad, má zamítavé stanovisko, popřípadě má jisté výhrady. I zjištění, že strana nijak na Dohodu nereaguje je vypovídající. Odpověď, jak tomu je přinese analýza formulací, které strany či jejich zástupci pronášejí v souvislosti se Zelenou dohodou. Kód je vždy, jak bylo popsáno v kapitole sběru dat, jasné zmínění Dohody. Nálada kódů (zda se jedná o pozitivní, negativní, nebo neutrální sdělení) bude po té určující ve formulaci celkového postoje strany k tématu.

Jako výstup bude jasné rozřazení stran, a popsání jejich postoje a způsobu, jakým na Zelenou dohodu reagovali. Deskripce a explorace tématu je primárním zájmem, řazení tedy bude dle toho, jak strana ve veřejném prostoru ve vztahu k Dohodě působí. Pokud to bude data set umožňovat, v návaznosti by mohlo být relevantní formulovat důvody, proč tomu tak je. V případě velmi bohatého množství dat by terciárním benefitem výzkumu mohlo být zmapování struktury dané strany-organizace a popsání vztahů mezi jednotlivými aktéry skrze rozdílné, nebo podobné vyjadřování.

Při designování výzkumu byly vzaty na vědomí také problematické aspekty zamýšleného přístupu. Potenciálním negativním faktorem je široká zaměřenost výzkumu, zkoumáno má být 9 subjektů a vzhledem k omezenému maximálnímu možnému rozsahu bude potřeba se věnovat spíše komparaci jasných rozdílů mezi nimi, než přímo vytváření konkrétních profilů politických subjektů. To však nemusí být na škodu, výzkum poté může sloužit jako úvod do problematiky, který fenomén ukotví a základně popíše. Samotný výzkum pak spočívá v syntéze zjištěných dat a jejich následné komparaci. Práce má za cíl identifikovat reakce, kterými strany reagují na Zelenou dohodu pro Evropu a pokusit se vysvětlit, jak strany nakládají s novými výzvami, kterým jsou v rámci stranického systému vystaveny. Komparovat se budou strany navzájem na základě jejich vztahu k Dohodě, důvodu argumentace svého vztahu, a jak moc případně vynakládají snahu pro komunikaci Dohody. Interpretace postojů poté bude vztažena ke straně samotné, a následně k jejich kontextuálnímu postavení ve stranickém systému.

3 Syntéza dat

Aktuální sílu stran a hnutí reprezentovanou mandáty v rozhodovacích orgánech České republiky (Poslanecká sněmovna, Senát) a kvůli tématu Zelené dohody také Evropské unie (poslanci v Evropském parlamentu) shrmažďuje tabulka č. 1. Je v ní také vidět, že až na občasné výjimky má každá strana v těchto orgánech vždy alespoň malé zastoupení a vždy je přítomna alespoň ve dvou ze tří těchto orgánů. Zastupitelé v obcích, krajích a hlavním městě Praze brání v potaz pro příliš nízkou schopnost reálně ovlivnit politiku takového rozsahu nejsou. Třebaže síla uvnitř strany těmto aktérům rozhodně není a nemůže být upírána, uvažujme však, že tak činí z přirozeně ze své pozice v rámci stranické organizace a nikoliv svého „lokálního“ mandátu. Byť přiznaně, i tento mandát jim právě může v mnoha případech dodat onu vnitrostranickou legitimitu.

Tabulka č. 1 – srovnání sil stran v PSP, Senátu a Europarlamentu v roce 2021²

Strana	ANO	ODS	Piráti	SPD	ČSSD	KSČM	KDU- ČSL	TOP 09	STAN
PSP (200)	78	23	22	19	14	15	10	7	6
Senát (81)	5	18	2	-	3	-	12	5	19
EP (21)	5	4	3	2	1	1	2	2	1

Zdroj: souhrny dostupné na Volby.cz

V následujících podkapitolách 3.1 až 3.9 jsou rozvedena data o stranách a hnutích, která jsou objektem zájmu práce. Za důležité informace se považují výsledky ve „zlomových“ volbách v roce 2010, v předčasných volbách 2013 a řádných volbách 2017, protože ty determinují sílu a trend strany v posledních 10 letech, tedy během krize stranického systému. Popřípadě také její směr a tendence, ke kterým se v politickém prostoru poslanecké sněmovny v posledních letech uchyluje. Mimo základní

² Počty mandátů jsou aktualizované o poslance, kteří vystoupili z klubu své strany, ale nerezignovali na mandát, a tedy se nedají počítat jako součást strany byt jsou součástí daného orgánu. V případě Senátu se uvažují pouze senátoři, kteří byli za stranu přímo nominováni a zvoleni.

charakteristiku současného stavu strany poté následuje shrnutí dosavadní reakce strany v pořadí vláda (pokud je subjekt vládní); Evropský parlament, Poslanecká sněmovna, případně Senát; think-tanky a další expertní kapacity subjektu; ostatní. Na závěr každé podkapitoly je uvedeno shrnutí zjištěných poznatků, a jejich interpretace vzhledem k postavení strany a zvolené teorie, kdy Zelená dohoda může na stranu působit jako externí stimul. Tato struktura je zvolena pro to, že úvodní část ukotví stranu v politickém prostoru. Následuje výčet jednotlivých úrovní a dimenzí strany spolu se zjištěními, zda a jak se různé části vyjadřují k Zelené dohodě, a jsou-li mezi prohlášeními rozdíly. Závěr pak vztahuje zjištěné poznatky ke zvolenému teoretickému rámci, tedy teorie stranických cílů a stranické změny.

3.1 ANO 2011

Hnutí ANO 2011 bylo oficiálně založeno v roce 2012 podnikatelem a miliardářem Andrejem Babišem. Ideové zakotvení hnutí stojí dle jejich prohlášení na protikorupční politice (anobudelip.cz). V roce 2010 se tak voleb logicky neúčastnilo. V předčasných volbách v roce 2013, což byla zároveň jeho sněmovní premiéra, získalo hnutí 18,65 % (volby.cz). Tento zisk byl vzhledem k okolnostem velmi dobrý. Následně do roku 2017 působil jako vládní aktér v kabinetu Bohuslava Sobotky (ČSSD), vládla spolu s ČSSD a KDU-ČSL. V roce 2017 pak volby vyhrálo a připsalo si 29,64 % hlasů (volby.cz). V tomto období působí v rámci sněmovny opět jako vládní subjekt, kdy tvoří spolu s ČSSD menšinovou vládu s podporou KSČM.

Hnutí ANO je v tomto volebním období na vrcholu svých sil. Ve vládě disponuje rozhodujícím slovem, a může se opřít o velké množství zdrojů, ať už finančních, personálních, nebo analytických. Kromě postu premiéra, který náleží předsedovi hnutí Andreji Babišovi také drží ministerstva životního prostředí (Richard Brabec); obrany (Lubomír Metnar); financí (Alena Schillerová); průmyslu a obchodu (Karel Havlíček); dopravy (Karel Havlíček); pro místní rozvoj (Klára Dostálová); spravedlnosti (Marie Benešová); zdravotnictví (Adam Vojtěch); školství, mládeže a tělovýchovy (Robert Plaga) (vláda.cz 2021). Celkem tedy 9 ze 14 ministerstev. To znamená mimo jiné, že hnutí má ve vládě drtivou převahu a vůdčí slovo. Zároveň, ministerstva která drží jsou pro Zelenou dohodu klíčová (primárně se jedná ministerstva životního prostředí, průmyslu a obchodu, pro místní rozvoj a samozřejmě post předsedy vlády) a hnutí ANO těchto postů může využívat skrze své ministry, kteří mají mandát jednat o klíčových částech Zelené dohody.

A spolu s tím i následně prezentovat výsledky těchto jednání veřejnosti.

Pokud se zaměříme na vztah hnutí ANO k Zelené dohodě, samotná ideologie hnutí se nikdy příliš nezabývala otázkami, jako je ochrana životního prostředí. Nicméně, ANO je coby významný vládní aktér do debaty ohledně Dohody přirozeně vtaženo. Lze tak sledovat vyjádření mnoha aktérů, kteří sice nejsou v rámci hnutí přímo delegováni k řešení tohoto tématu, ale tato pozice přirozeně vyplynula z jejich momentální pozice ve straně. Lze zmínit Karla Havlíčka, který zastává post ministra dopravy a také průmyslu a obchodu. Ten ve vztahu k Dohodě nevystupuje nijak závratně a často, ale směr, kterým by ji rád nasměroval, je zřejmý. *„Oceňujeme navržený evropský mechanismus pro spravedlivou transformaci a usilujeme o to, aby se při naplňování Zelené dohody myslelo na nutnost specifického financování regionů, kterých se transformace nejvíc dotkne, tedy zejména regionů uhelných, ...“* uvedl Havlíček na začátku roku 2020 (mpo.cz 2020). Další zájmy hnutí jsou snížení emisních norem, nebo jejich odsunutí nikoliv do roku 2030, jak bylo původně plánováno. Spolu s tím se také snaží o získání dostatečných prostředků z kohezního fondu, a hlavně uchovat možnost transformace energetiky na jadernou (mpo.cz 2020).

Hnutí ANO disponuje politickým institutem, který nese název Institut pro politiku a společnost (politikaspolecnost.cz 2021). Zřízen je řádně podle zákona č. 424/1991 Sb., který upravuje skutečnosti činnosti a provozu politických institutů při politických stranách. Tento institut byl zřízen v roce 2014 a přiznaně se jedná o stranický think tank, jsou v něm zainteresováni analytici, kteří mohou konzultovat vybrané problémy a formulovat expertizy (Stauber 2015). Podíváme-li se na činnost institutu ve vztahu k Zelené dohodě, Institut z pozice jisté expertní kapacity zaujal zdrženlivé stanovisko. Veřejnosti je jeho činnost prezentována primárně skrze organizaci debat, na které Institut zve různé významné řečníky a experty, kteří se mohou k tématu vyjádřit. V březnu roku 2020 naplánoval debatu s názvem „Nová progresivní zelená politika EU“. Samotná anotace byla spíše skeptická, v jistých případech dokonce kritická: *„Tento ambiciózní plán má sice mnoho odpůrců laické i odborné veřejnosti, avšak vzhledem k eko náladám evropských občanů by jeho implementaci nemuselo stát v cestě mnoho překážek. Zelená progresivní politika v praxi ale může dle některých expertů rozsvětovat napětí ve společnosti, což už jsme ostatně mohli vidět při francouzských protestech Hnutí žlutých vest proti zvyšování cen pohonných hmot.“* (politikaspolecnost.cz 2020a). Kvůli pandemii Covid-19 ale byla debata

odložena a náhrada například formou online konference neproběhla. K zúčastněným aktérům je vhodné poznamenat, že v debatě měl kromě odborníků vystoupit také ministr životního prostředí Richard Brabec, a moderovaná byla Martinou Dlabajovou, europoslankyní za ANO. (politikaspolecnost.cz 2020a). Další a zatím poslední debata ohledně Zelené dohody ze strany Institutu proběhla v květnu 2020 formou online debaty. Nesla název "New Green Deal vs COVID-19. Zvládne EU financovat svou ambiciózní zelenou politiku?", a vzhledem k tomu, že šlo o navazující debatu k původní, formulace a celkové vyznění zůstalo stejné. (politikaspolecnost.cz 2020b).

Shrneme-li přístup hnutí ANO k Zelené dohodě pro Evropu, lze konstatovat, že pro samotné ANO coby politický subjekt se nejedná o důležité téma, které by mohlo naplnit funkci externího šoku ze své podstaty. Zdroje a plány, které k Dohodě přináležejí jsou však něco, co chce hnutí využít. Možnost operovat s takovým množstvím financí je pro hnutí výhodné, protože může realizované projekty a získané peníze prezentovat jako svůj úspěch na úrovni mezivládního jednání. Vzhledem k celosvětové pandemii však ustoupily debaty ohledně přijetí Dohody do pozadí, a zde se ukazuje, že pro hnutí není klimatická neutralita téma, které by chtěla komunikovat více, než je nutné. Primárním cílem je pro hnutí uspět ve volbách, a vzhledem k elektorátu složenému hlavně ze starších a méně vzdělaných obyvatel, kteří se o klimatické problémy příliš nezajímají, je tento postoj pochopitelný. Interní diskuze v rámci hnutí neprobíhá, minimálně není ve veřejném prostoru zaznamatelná. Klíčový ministři (primárně Karel Havlíček) a poslanci stojí ve svých názorech za premiérem Andrejem Babišem, a spíše se názorově a vizí doplňují, než aby si navzájem oponovali nebo vedli diskusi.

3.2 ODS

Občanská demokratická strana je pravicový subjekt vyskytující se v českém stranickém systému už od roku 1991 (ods.cz 2021a). Lze jej považovat za přirozeného oponenta levicové ČSSD, kdy si spolu za dobu své existence střídavě předávali vládu v zemi. V roce 2010 sice občanští demokraté skončili druzí s 20,22 %. (volby.cz), přesto dokázal tehdejší předseda strany Petr Nečas složit vládu obejitím vítězných ČSSD uzavřením koalice s TOP 09 a VV (Věci veřejné). Právě Petr Nečas se ale stal v roce 2013 díky svojí kauze záminkou pro pád vlády, v předčasných volbách si poté ODS připsala pouze 7,72 % (volby.cz) a skončila jako opoziční strana. V roce 2017 pak mírně posílila na 11,32 % (volby.cz), což byl sice druhý nejlepší výsledek, ale situaci z roku 2010 se už současnému

předsedovi Petru Fialovi opakovat nepodařilo a strana působí v opozici. Ve volbách 2021 plánuje kandidovat v koalici s KDU-ČSL a TOP 09 s názvem SPOLU.

ODS je strana jednak tradiční, a jednak konzervativně založená. Třebaže její současné vedení kolem osoby Petra Fialy částečně akcentuje liberalizační trend, strana je sama o sobě poměrně zdrženlivá k tématům post-materiálního typu, jako jsou například sňatky homosexuálů, anebo právě progresivnější kroky v oblasti životního prostředí. Přesto, právě zelená agenda dostala svoje místo ve stranickém programu. Poslední sjezd ODS v roce 2020, stranickou terminologií nazývaný kongres, nesl akcent boje se suchem, což se shoduje s programem ODS na ochranu krajiny. S podtitulem „ODS, pro zemi, která vítězí“ se jednalo také o první kongres, kam byla pozvána celá členská základna. Zájem o enviromentální problematiku dala strana najevo rozhodnutím použít materiály z recyklovaných produktů a volbou udržitelných jednorázových pomůcek (ods.cz 2020a). Mezi programovými prioritami představenými na sněmu se objevila Zelená karta ODS: *zvítězí zdraví rozum, což je programový bod, který vyzývá k účelné a promyšlené aplikaci zelených opatření. Přímo je v něm uvedeno „V příštích letech nás čeká nové kolo přerozdělování obrovských finančních prostředků do extrémně nákladných projektů globalizovaného světa a bude velmi důležité, aby tyto prostředky byly investovány účelně, efektivně a hospodárně.“* (ods.cz 2020b) Přímo k Zelené dohodě tedy ODS zaujímá v programu zdrženlivé a opatrné stanovisko.

Ve sněmovně se k tématu vyjadřuje hlavně poslanec Jan Zahradník (člen Programového týmu ODS pro životní prostředí a zemědělství a expert na životní prostředí). Zahradník k Zelené dohodě skepsi, v rámci interpelace na premiéra Babiše v březnu 2020 vyzýval k opatrnému postupu, Zelenou dohodu označil za „*nebezpečný materiál*“ a „*zelené nesmysly, které vnucuje Komise*“ (ods.cz 2020c). Podobný názor má i poslanec Jan Skopec (expert na ekonomiku a finance, místopředseda poslaneckého klubu ODS), který na sněmovním výboru pro evropské záležitosti spolu se Zahradníkem označil Zelenou dohodu za „*velmi zideologizovaný projekt*“ (ods.cz 2020d). Spolu se Zahradníkem vydal prohlášení i jeho parlamentní kolega, senátor Tomáš Jirsa. Ten proti Zelené dohodě explicitně staví akutní problém se suchem. „*Koronavirus opadá, sucho zůstává. A sucho je opravdu velkým problémem, mnohokrát větším než celý koronavirus. Řešme však problematiku sucha racionálně a nenechme se vtáhnout do ochrany globálního klimatu ambiciózním snižováním produkce CO2, nebo dokonce snahou o změnu našeho*

společenského systému a svobodného života.“ (ods.cz 2020e).

Před volbami do Evropského parlamentu poté v rámci strany do popředí v oblasti zelené politiky vystoupil Alexandr Vondra, který se aktivně zapojoval do diskuzí ohledně Zelené dohody. Narativem je velmi podobný komunikaci poslance Zahradníka. Jeho stanoviska k Dohodě by se dala označit za kritická, je to jistě způsobeno i tím, že sám Vondra je spíše v konzervativnějším a výrazně více euroskeptičtější křídle ODS. I z jeho vyjádření lze vyčíst, že sám sebe i stranu řadí mezi konzervativce, kteří na poli Evropského parlamentu stojí proti liberálům a jejich frakcím. (ods.cz 2021b).

V rámci svého expertního zázemí rovněž občanští demokraté disponují think tankem s názvem Institut pro pravcovou politiku. Dalším stranickým expertním orgánem je Pravý břeh, který spolu s ODS pomáhal Institut založit. Ten se svojí činností hlásí k odkazu konzervativní a pravcové politiky, a také svobodě, spravedlnosti a úctě k pravici. Mezi jeho činnost patří organizace debat, publikace textů a knih (pravybreh.cz 2021). K tématu Zelené dohody jako takové však think tank žádné stanovisko dosud nevypracoval. Životnímu prostředí se věnuje, v rámci Pravého břehu publikuje za oblast ochrany prostředí například již zmíněný Alexandr Vondra a Petr Dvořák, který je policy analytik a překladatel. Příspěvky obou formulují environmentální politiku jako typicky konzervativní téma, které by mělo být v národním zájmu, a nikoliv zájmu ideologickém a levicovém (Vondra 2020, 2021, Dvořák 2021)

Obecně tedy o ODS a jejím vztahu k Zelené dohodě v kontextu reakce strany můžeme říct, že stranu zasáhla. Dochází však k paradoxní situaci, kdy ODS akcentuje zelená témata, ale přímo proti Zelené dohodě se vyslovuje skepticky či přímo negativně. Souvisí to s přirozenou potřebou obhájit svůj konzervativní přístup k politice na poli Evropské unie i domácí půdě, která tyto snahy vnímá. Vyjádřeními se tedy snaží hájit konkrétní oblasti, na které se strana chce zaměřit, což je primárně boj se suchem, který strana vyhodnotila jako zásadní problém klimatické změny (ods.cz 2020e). Lze soudit, že občanští demokraté mají zájem o zelenou politiku, ale nechtějí jí provádět skrze nadnárodní orgán jako je Evropská unie (potažmo její dílčí orgán Evropská komise). Zelenou dohodu vnímají jednak jako příliš ambiciózní, svazující a kritizují projekt za to, že dostatečně nereflektuje diverzitu skladby průmyslu a energetiky členských států.

Coby externí stimul tedy Zelená dohoda pro Evropu stranu jistě zasáhla z hlediska reinterpretace poptávky po zelené politice v prostoru. Samotná ODS není spokojena

s provedením, jakým se tak v případě Dohody stalo. Povolání aktéři strany, ať už v Poslanecké sněmovně nebo Evropském parlamentu působí jednotně v názoru, že Dohoda je ze strany Evropské komise příliš direktivní a je třeba jí upravit více k vůli jednotlivých členských států. V rámci opozice si tak ODS našla pozici opatrného skeptika, skrze kterou mohou oslovit ty voliče, kteří jsou také podobně euro skeptičtí. V kontextu pozice a preferencí je také pravděpodobné, že ODS se chce jasně odlišit od více liberálních Pirátů, se kterými se dělí o druhé místo v rámci preferencí (mandaty.cz 2021) a profilovat se jako konzervativní, ale sebejistá alternativa. To se promítá například na programu strany se strategií boje se suchem, které strana staví jako svoje téma a interpretaci řešení klimatické změny. Na rozdíl od zcela nové Zelené dohody je problém sucha mnohem více pochopitelnější. Dohoda je navíc odrazem Evropské unie, ke které se strana staví kriticky. Komunikací sucha namísto dohody jako celku lze sledovat záměr akcentovat environmentální téma, ale mít ho více pod kontrolou.

3.3 Piráti

Česká pirátská strana vznikla v roce 2009 v rámci celo-evropského trendu pirátských stran. Ideologie strany se točí kolem svobodného přístupu občanů k informacím, transparentnosti veřejných služeb a digitalizace (pirati.cz 2021). V prvních volbách, kterých se účastnila získala pouhých 0,8 % hlasů (volby.cz). Stejně tak se Pirátům nepovedlo vstoupit do sněmovny v roce 2013, kdy získali 2,66 % (volby.cz). V roce 2017 si ale Pirátská strana připsala 10,79 % (volby.cz), což byl třetí nejlepší výsledek. V tomto období působí v opozici. Do voleb 2021 kandiduje v koalici „Piráti a Starostové“ s hnutím STAN.

Ve vztahu k Zelené dohodě se Piráti řadí mezi subjekty, kteří na Evropské úrovni i v rámci domácí politiky přijetí ambiciózního plánu vítají. Blízkost k zelené agendě symbolizuje do jisté míry rozhodnutí Pirátských europoslanců přidat se do frakce Greens/EFA (Zelení a evropští svobodná aliance). K Zelené dohodě se poté z Evropské delegace hnutí výrazněji vyjadřovali europoslanci Mikuláš Peksa a Markéta Gregorová. Postoj obou je stejný, Zelenou dohodu vnímají jako příležitost na transformaci českého průmyslu, a i v situaci pandemické krize jí přisuzují velkou váhu a potenciál pro výraznou změnu, jak uvedl například Mikuláš Peksa: „...Zdroje je třeba obrátit k udržitelnosti, moderním technologiím a do kvalifikace lidí a společné infrastruktury. Jenom tak se můžeme připravit na krizi, proti které nám žádná vakcína nepomůže – klimatickou krizi,“ (pirati.cz 2020a).

Ve sněmovně za stranu toto téma nesou primárně poslankyně Dana Balcarová (předsedkyně výboru sněmovny pro životní prostředí), František Kopřiva (místopředseda výboru sněmovny pro evropské záležitosti). Již v dubnu se právě Kopřiva ve výboru sněmovny pro evropské záležitosti se svým kolegou Lukášem Černošským postavil za Zelenou dohodu a označil ji za „*ohromnou příležitost pro Českou republiku*“ (pirati.cz 2020a). Poslankyně Balcarová také téma Zelené dohody v rámci výboru hájí a sleduje ho z hlediska vývoje, ve výboru například v prosinci 2020 uspořádala debatu „European Green Deal – cesta k prosperitě Evropy?“ (psp.cz 2020).

Mimo sněmovnu je vhodné zmínit ještě pirátský resortní tým Životní prostředí, který v současnosti vede komunální politik Lukáš Blažej (pirati.cz 2021). Resortní týmy jsou vnitrostranické orgány, které se sdružují kolem různých témat (Doprava, Kultura, Finance aj.) a jejich smyslem je plnit přiřazené programové body strany. „*Jsou složené zejména z odborníků a zastupitelů, zřizuje předsednictvo ve spolupráci se zastupitelskými kluby na půdorysu vládních resortů.*“ (wiki.pirati.cz 2021) Konkrétní oblasti mají kromě vedoucího také gesční poslance a garanty (jako například resortní tým Životní prostředí, kde tuto funkci vykonává výše zmíněná poslankyně Dana Balcarová), podřízené jim jsou tzn. Krajské expertní týmy, které plní velmi podobnou funkci ale více lokálně na úrovni jednotlivých krajů (wiki.pirati.cz 2021). Tyto expertní týmy tvoří analytickou oporu Pirátské strany, sama nemá vlastní think tank, jeho zřízení je v současnosti v procesu. Z hlediska kompetence a odbornosti tedy strana může hledat oporu primárně v tomto a jiných rezortních týmech.

Česká pirátská strana má také v politickém prostoru poměrně unikátní diskuzní platformu nazvanou Fórum pirátské strany (forum.pirati.cz 2021). Jedná se diskuzní prostor, kde se mohou k různým tématům vyjádřit jednotliví členové strany, její registrovaní příznivci ale i lidé zcela mimo stranu. I vnitrostranická diskuze je dostupná k nahlédnutí veřejnosti. Lze si tak vytvořit obrázek o tom, jak se k tématu staví strana v širším a internějším prostředí. V Plzeňském kraji se například otázka na Zelenou dohodu stala jedním z témat během grilování kandidátů na leadera do sněmovních voleb 2021. Celkem 4 kandidáti se vyjádřili ve třech případech kladně, záběr, kterým dopad dohody interpretovali byl kromě příslibu velkých investic také větší soběstačnost Evropy. Jediný skeptičtější pohled vyjádřil kandidát Filip Sequens, který celé téma označil za složité a zdůraznil nutnost individualistického přístupu k členským státům (forum.pirati.cz 2020a).

Do jednotlivých vláken Krajských expertních týmů, které se věnují životnímu prostředí a zemědělství byly také delegovány veškeré podklady, které připravil europoslanec Mikuláš Peksa a byly volně k diskuzi (forum.pirati.cz 2020b). Negativní, nebo vysloveně skeptická nebo odmítavá prohlášení se ale ani v prostoru fóra ze strany straníků nenacházejí.

Pokud poznatky shrneme, Piráti vnímají na všech úrovních Zelenou dohodu jako velkou příležitost pro Českou republiku provést transformaci k méně uhlíkově náročné energetice a provozu, případně finance využít na ještě širší revitalizaci společnosti skrze investice. Jako stimul Zelená dohoda neovlivňuje přímo cíle strany, ale právě její konkrétnost způsobuje, že se Piráti začali na Dohodu zaměřovat a snaží se získat dominantní pozici v jednání okolo ní a vyprofilovat jí jako své téma. K tomu mohlo přispět také to, že konzervativní přístup ODS, se kterou se strana dělí o druhé místo v průzkumech, a až v posledních týdnech ji výrazně přeskočila (mandaty.cz 2021) vybízí k zaujetí více liberálního a proevropského stanoviska. I vzhledem k tomu, že jak v rámci Evropského parlamentu, tak Poslanecké sněmovny mezi těmito dvěma stranami dochází k názorovým střetům. Zmíněné stranické týmy pro životní prostředí, zástupci v poslanecké sněmovně a europoslanci se snaží jednání kolem Zelené dohody sledovat i během pandemie, a snaží se upozorňovat na případné nesoulady v dodržování termínů a plnění finančního plánu (nalodeni.pirati.cz 2021). Je stejně tak vhodné uvažovat tak, že Piráti coby politický subjekt významně vyrostli až po posledních sněmovnách volbách v roce 2017. A proto je Zelenou dohodu coby téma, které se objevuje v prostoru zcela nově, možné jako stále ještě relativně nový liberální subjekt akcentovat a vystavět si na něm ideologické a kompetenční podložení a legitimitu ve stranickém systému v oblasti zelené politiky. Strana tuto příležitost vnímá a snaží se toto konkrétní téma uchopit a zpracovávat ho jak na úrovni republikové, tak i v rámci nadnárodní evropské politiky.

3.4 SPD

Svoboda a přímá demokracie je nacionalistické hnutí založené podnikatelem Tomiem Okamurou v roce 2015 (spd.cz 2021a). Mezi jeho program a ideje patří euroskepticismus, přímá demokracie a nacionalismus. V roce 2010 se voleb neúčastnilo. V roce 2013 kandidoval vůdce hnutí Tomio Okamura s velmi podobným (dalo by se hovořit o původním) subjektem s názvem Úsvit přímé demokracie, se kterým si připsal 6,88 % (volby.cz). Úsvit se však rozpadl a Tomio Okamura tak vedl SPD poprvé do voleb v roce 2017. Výsledek ve volbách byl čtvrtý nejlepší, a jen velmi těsný oproti Pirátské straně.

Hnutí SPD si připsalo 10,64 % hlasů (volby.cz). SPD je v tomto volebním období v opozici, třebaže příležitostně nahrazuje KSČM v podpoře menšinové vlády.

Výraznou osobou hnutí, která Dohodu komunikuje je poslanec Radek Rozvorál (místopředseda Mandátového a imunitního výboru sněmovny a člen Kontrolního výboru). O životní prostředí se v rámci sněmovny přímo nezajímá, publikuje však na webu hnutí své komentáře k Zelené dohodě. Ty vztahuje hlavně ke kontrastu zájmu EU o environmentální politiku, zatímco dle jeho názoru dostatečně neřeší migrační krizi. „*To, že vrcholní představitelé považují ochranu klimatu za největší prioritu do dalších let, považujeme jen za odpoutání pozornosti od daleko většího problému, kterým je nelegální imigrace a s ní spojené nekontrolovatelné příchody nelegálních imigrantů (převážně muslimů z Afriky) do evropských zemí.*“, uvedl například na oficiálním webu hnutí Rozvorál (spd.cz 2020a). Ostře kritizuje také plán Unie zadlužit se skrze půjčky v rámci fondu obnovy. Jako problém vyslovil právě určení části peněz z fondů na zelené projekty, přičemž zmiňuje, že hnutí SPD by si přálo rozhodovat o takto velkém projektu skrze státní referendum (spd.cz 2020b).

Na poli Evropské unie je hlavním komunikátorem problematiky Zelené dohody europoslanec Ivan David (bývalý ministr zdravotnictví za ČSSD). Ten sám je ve svých prohlášeních velmi skeptický. Zelenou dohodu označuje opakovaně za „Zelený úděl“ (spd.cz 2020c). Kritizuje, že jde o slepé přerozdělování peněz, které nebudou vynaloženy účelně, a také není vhodné, aby nadnárodní organizace omezovala suverenitu členského státu (spd.cz 2021b). Kritizuje ale také vládu, letos v textu zveřejněném na webu zmiňuje ministra životního prostředí Brabce, kdy zpochybňuje jeho prohlášení o tom, že Česká republika je na energetickou tranzici připravená (spd.cz 2021b). David je k EU kritický dlouhodobě, on a jeho stranický kolega Hynek Blaško se také rozhodli vstoupit do euro parlamentní frakce ID (Identita a Demokracie), která sdružuje primárně nacionalistické a euroskeptické politické aktéry.

Z hlediska pohledu na reakci strany na Zelenou dohodu coby externí stimul lze říci, že Dohoda reakci vyvolala. Vzhledem ke konkrétnosti a snadné imaginaci Dohody, a to ať už z hlediska financí, časových plánů nebo zmíněných cílů a kroků, je pro SPD snadné formulovat směrem k ní stanoviska a použít jí jako příklad politiky Evropské unie. Odmítavý a kritický narativ je zřejmý, ten ale nijak nevybočuje z běžné komunikace SPD směrem k Evropské unii. Dohoda sama pak není brána zcela coby zhmotnění

environmentálních témat, ale SPD ji často komunikuje jako zcela zbytečnou v kontrastu s palčivějšími problémy, na které se hnutí zaměřuje, jako je například téma migrace, nebo „diktátu z Bruselu“, čímž jsou myšlena nařízení a směrnice adresované EU směrem k členským státům. (spd.cz 2021b)

V rámci strany také není zaznamenatelná žádná diskuze, strana je ve svém euroskepticismu konzistentní, a ani v rámci poslanecké sněmovny nebo významnějších straníků nemá Zelená dohoda podporu. Z hlediska využití tématu pro hledání volebního potenciálu dává pro SPD smysl setrvat ve svých stanoviscích a názorech, po poklesu preferencí po volbách v roce 2017 je strana po roce krize opět na svých výchozích číslech (mandaty.cz 2021). Komentování a vystupování proti Zelené dohodě je tedy trend, který bude pravděpodobně pokračovat i nadále.

3.5 ČSSD

Česká strana sociálně demokratická je tradiční strana s více než sto letou tradicí, založena byla v roce 1878 jako součást rakouské sociální demokracie, jako samostatná značka pak funguje od roku 1893. Je také nejstarší stále existující stranou v českém stranickém systému (cssd.cz 2021a). Ideově razí levicový a sociálnědemokratický program. Po revoluci v roce 1989 se postupně vyprofilovala jako pomyslný protipól k pravicové ODS, a stala se spolu s ní silným hráčem ve stranickém systému. V roce 2010 vyhrála volby s výsledkem 22,08 % (volby.cz), ve vládě ale poté, co byla obejita ODS spolu s TOP 09 a VV, nezasedla. V předčasných volbách v roce 2013 pak opět zvítězila s 20,45 % hlasů (volby.cz) a tehdejší leader Bohuslav Sobotka složil vládu s ANO a KDU-ČSL. Třebaže vládla ČSSD bez přerušení až do konce mandátu, v roce 2017 utrpěla dramatický pokles preferencí a připsala si pouhých 7,27 % (volby.cz). I přes tento úpadek ve vládě zůstala, tvoří menšinovou vládu spolu s ANO s podporou komunistické strany. Do voleb 2021 kandiduje samostatně.

V Senátu kvůli nízkému počtu zvolených senátorů musela vytvořit společný senátorský klub s hnutím ANO nazvaný PROREGION (senat.cz 2021). Z Evropského parlamentu pak v roce 2019 vypadla. Zastoupení však získala v březnu 2021, a to skrze přestoupení Radky Maxové zvolené za ANO (ČTK 2021). Maxová nemá Zelenou dohodu a environmentální témata ve svém europoslaneckém portfoliu, její vyjádření směrem k Dohodě jsou ale kladně orientovaná (písemná vysvětlení hlasování – Radka Maxová 2021). Ačkoliv výrazný pokles volebních preferencí od roku 2017 trvá (mandaty.cz 2021)

je stejně jako právě ANO u moci v zemi už téměř 8 let. Ve vládě drží posty ministra vnitra (v současnosti Jan Hamáček), ministra zemědělství (Miroslav Toman), ministryně práce a sociálních věcí (Jana Maláčová), ministra kultury (Lubomír Zaorálek) a ministra zahraničních věcí (Jakub Kulhánec) (vlada.cz 2021). Ministerstva zahraničních věcí a zemědělství by mohli být z pohledu Zelené dohody a jejího řešení silová. Ministr zemědělství Toman ale nevyvíjí směrem k Zelené dohodě žádnou výraznou aktivitu, dnes již bývalý ministr zahraničních věcí Tomáš Petříček v roce 2020 z pozice vládního aktéra komentoval Zelenou dohodu tak, že jako „...menší koaliční partner mají možnost ovlivnit konečnou podobu jen do nějaké míry.“ (cssd.cz 2020)

Diskuze o tom, že by strana mohla přijmout zelenou politiku jako jedno z témat se v poslední době vedla stále častěji. Nejvýraznějším gestem, že se tak děje, byla úvaha kandidatury do poslanecké sněmovny v roce 2021 spolu se stranou Zelených, pro kterou je to tradiční téma. Zde je nutné upozornit na to, že pokus o toto spojení byl značně pragmatickým krokem, kdy ČSSD stále hrozí, že nepřekročí kvórum, a strana Zelených s odhady kolem 1,5-2 % (mandaty.cz 2021) byla uvažována jako subjekt který by mohl dostatek voličů přivést. Současný leader strany Jan Hamáček byl navíc k zelené politice ve finále poměrně laxní, na sněmu strany v dubnu 2021 se sice ke kandidatuře se Zelenými nepostavil zamítavě, ale vyjádřil se ve smyslu, že „odmítá zelený aktivismus vedoucí k nesmyslným zákazům, a že spolupráci se Zelenými jednotlivým regionům vnucovat nechce.“ (cssd.cz 2021b) Následně Hamáček na sněmu obhájil post předsedy, a v návaznosti na to Zelení od spolupráce ustoupili, protože: „Sjezd sociální demokracie a další kroky po něm nám nedávají naději, že by bylo možné naplnit základní požadavek spolupráce, který stanovil náš sjezd...“, uvedla spolupředsedkyně Zelených Magdalena Davis (zeleni.cz 2021).

ČSSD má svoji ekologickou platformu s názvem Zvonečník, která je „neformálním nezávislým uskupením příznivců sociálně demokratického hnutí“ (zvonecnik.estranky.cz 2021). Ta ovšem Zelenou dohodu nijak neakcentuje a nevydala na její téma žádnou zprávu, nebo článek, a to přesto že se otázkám životního prostředí věnuje. Jako etablovaná strana má ČSSD také svůj stranický think tank, je jím Masarykova demokratická akademie. Ten však ve vztahu k Zelené dohodě vyprodukoval pouze jediný komentář členky představenstva Anny Kárníkové, který kritizoval Andreje Babiše a Karla Havlíčka za jejich prohlášení o využití peněz z plánu Zelené dohody na vyrovnání ztrát

způsobených pandemií Covid-19 (masarykovaakademie.cz 2021).

Vedení ČSSD s Janem Hamáčkem v čele obecně Zelenou dohodu příliš neakcentuje. Vzhledem k tomu, že od roku 2019 neměli až do nedávné doby přímé zastoupení v Evropském parlamentu, neměla strana k jednání okolo Dohody rovný přístup. Připočteme-li, že zelená politika není pro stranu primární politikou, tak i přes to, že mají post ministra zemědělství, a zahraničních věcí, přístup strany se dá označit v souhrnu za vyhýbavý. Zelená dohoda pro stranu není téma, které by dokázala uchopit a využít ve svůj prospěch. Uvažujeme-li tento stav optikou teorie stranické organizace a stranické změny, coby událost v prostředí neměla Dohoda na ČSSD v podstatě žádný vliv. ČSSD zde velmi ukázkově naplňuje představu stran jako konzervativních organizací, které se příliš měnit nechtějí (Harmel a Janda 1994) a externímu stimulu ve smyslu reorientace na environmentální témata skrze Zelenou dohodu v tomto případě úspěšně vzdoruje.

3.6 KSČM

Komunistická strana Čech a Moravy formálně vznikla v roce 1990, je však nástupnickou stranou bývalé KSČ (Komunistické strany Československa) působící v Česku (přesněji Československu) od roku 1921 (kscm.cz 2021). Změna názvu byla po revoluci logickým krokem, základní kameny ideologie, tedy komunismus, marxismus a levicový program i nadále zůstaly. V samostatné České republice už komunisté nikdy nezískali takovou moc, jaké se mohli těšit v minulém státním zřízení, Československé socialistické republice. Také po roce 1989 nikdy nezískali možnost účastnit se formování vlády, třebaže vždy se jim podařilo získat křesla ve sněmovně. V roce 2010 získali 11,27 % (volby.cz), v roce 2013 pak dokonce 14,91 % (volby.cz). V roce 2017 pak podobně jako levicový sociální demokraté utrpěli výraznou porážku, a do sněmovny vstoupili se 7,76 % (volby.cz). Přes tento slabý výsledek se jim ale poprvé od revoluce podařilo dosáhnout vládního angažmá, respektive symbolicky dosáhnout. Na jejich tiché podpoře byla vystavěna menšinová vláda ANO a ČSSD. Do sněmovních voleb 2021 nastupuje samostatně.

K Zelené dohodě se v prostředí Poslanecké sněmovny za KSČM nikdo příliš nevyjadřuje, ochrana životního prostředí spadá do gesce poslankyně Marie Pěnčíkové (místopředsdkyně výboru pro životní prostředí, členka výboru pro sociální politiku, stínová ministryně životního prostředí za KSČM). Ta ale za stranu žádná stanoviska k Zelené dohodě nevydává. Stejně tak je na tom zemědělský expert KSČM Josef Šenfeld, v rozhovoru pro Haló noviny (stranický tisk KSČM) se vyjadřoval opatrně a uvedl, že pokud

by se opatření zavedla naplno, došlo by ke zvýšení cen potravin a úbytku pracovních míst v zemědělském sektoru. Stejně tak se ale vyslovil pro setrvání Česka v EU, což jde sice proti euroskeptickému pohledu KSČM, ale Šenfeld hovořil z velmi úzce zaměřeného zemědělského pohledu na problematiku (Nussberger 2020).

V Evropském parlamentu má komunistická strana dnes jednoho zástupce, je jím Kateřina Konečná. Její prohlášení jsou obecně euroskeptická, Zelenou dohodu vnímá jako „*Možnou likvidaci evropského průmyslu pro nejistý výsledek*“ (kscm.cz 2019). Stejně tak se později vyjádřil i bývalý europoslanec Jaromír Kohlíček, v rozhovoru zmiňuje, že „*celá koncepce je postavena na řadě mylných a technicky zbloudilých předpokladů*“ (kscm.cz 2020). Na Evropském poli tedy vládne ze strany KSČM silná skepse.

Expertní zázemí tvoří stranický think tank Institut české levice. Ten pořádá kulturní a vzdělávací akce, provozuje knihovnu a v rámci ní vykonává publikační činnost, vydává primárně texty a dokumenty zabývající se levicovou problematikou (institutcl.cz 2021). Zelené dohodě se nevěnuje žádný, v září 2020 se ale na akci „*Kam utekli voliči levice? Analýza voličů ČSSD, SPD, Strany zelených a malých neparlamentních stran (Idealisté, Budoucnost a Levice)*“, která řešila jak by se měla radikálně levicová strana chovat v politickém prostoru. Závěrem bylo, že „*zejména klimatická změna, která musí být zakomponována ve volebních programech levicových stran.*“ (institutcl.cz 2020). Strana na tento závěr ovšem od té doby nezareagovala.

Komunistická strana je v současnosti podobně jako ČSSD v krizi, kdy jí kvůli dlouhodobému poklesu preferencí hrozí, že na podzim 2021 nebude ve sněmovně zastoupena (mandaty.cz 2021). I tak se nezdá, že by Zelená dohoda byla téma, které strana formuluje a komunikuje. V případě agendy životního prostředí se strana obecně příliš nevyjadřuje, případné komentáře jsou vztažené spíše k zemědělské politice než přímo k tématu změny klimatu. Náhledem skrze teorii stranických cílů a stranické změny se dá usoudit, že coby externí stimul KSČM Zelenou dohodu v podstatě nezaznamenala a není to pro ni žádným způsobem téma. V případných komentářích zůstává euro skepticky konzistentní, a vyjádření se nesou v zamítavém nebo zpochybňujícím duchu. Kritické poznámky se většinou stáčejí hlavně k výrazným prostředkům, se kterými má celý projekt operovat a jejich užitečnosti, jedná se ale o ekonomický aspekt problému, nikoliv o enviromentální (kscm.cz 2019, 2020).

3.7 KDU-ČSL

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová sahá kořeny v roce 1919, kdy vznikla konsolidací tehdejších katolických stran. Do roku 1992 pak nesla jméno „Československá strana lidová“ (kdu.cz 2021a). Již z názvu vyplývá, že strana tvoří křesťanskou politiku spíše konzervativního typu. V rámci sněmovny se straně přiměřeně dařilo, přesto v roce 2010 přišel zásadní neúspěch, kdy s 4,39 % nepřekročili kvórum nutné pro vstup do poslanecké sněmovny (volby.cz). Po reorganizaci a změně vedení se však straně podařilo stát první stranou, která se po vypadnutí ze sněmovny dokázala vrátit (kdu.cz 2021a). V předčasných volbách si lidovci připsali 6,78 % (volby.cz), a dokonce se následně podíleli na vládě s ČSSD a ANO. Podobného výsledku dosáhli i v roce 2017, těsně překročili nutné kvórum s 5,80 % (volby.cz). V tomto období již skončili v opozici. Ve volbách 2021 plánuje kandidovat v koalici s ODS a TOP 09 s názvem SPOLU.

KDU-ČSL je etablovanou stranou, která má k životnímu prostředí vyprofilovaný silný vztah. V Poslanecké sněmovně se environmentálními tématy zabývá předseda hnutí a poslanec Marián Jurečka (místopředseda Hospodářského výboru a člen zemědělského výboru), směrem k Zelené dohodě se staví pozitivně. Pod jeho záštitou se konala 28.8.2020 v poslanecké sněmovně konference „Evropská zelená cesta - budoucnost Česka?“, která byla přímo orientovaná na problematiku Zelené dohody. Na úvod Jurečka prohlásil, že *„Téma ochrany životního prostředí není jen zelené, ale pestrobarevné. Nejde pouze o lesy, ale i o půdu a také o rozmanitost na úrovni samotných domácností. Proto je třeba, aby každý z nás věnoval tomuto všeobjímajícímu tématu svou pozornost,“* (kdu.cz 2021b). Přesto poté jménem strany hned po nástupu koronavirové pandemie v březnu vystoupil proti Komisi, kdy požadoval odpuštění emisních limitů pro automobilky. (idnes.cz 2020) Nejednalo se ale o kritiku samotného plánu, Jurečka vyjádřil svoje obavy o zaměstnanost v zemi, kterou by mohlo výrazné snižování emisí v době krize ovlivnit. To ukazuje na to, že KDU-ČSL není proti Dohodě jako takové, ale zároveň to není pro ní nejzajímavější politika přijde-li řeč na jejich tradičnější, sociálně-konzervativní program.

Strana má i svoje zástupce v Evropském parlamentu, touto problematikou se za stranu zabývá Tomáš Zdechovský. Naposledy 14.5.2021 byl hostem v diskuzi „Green deal, od uhlí k zelené energii“ organizované kanceláří Evropského parlamentu v České republice. Tam mimo jiné uvedl, že: *„jeho strana dlouhodobě upozorňuje na potřebu udržitelného zemědělství, což prokazoval ve funkci ministra zemědělství i nynější předseda křesťanských demokratů Marian Jurečka.“* (Schejbal 2021) Zelenou dohodu jako takovou

ale Zdechovský nezmínil.

Pokud se podíváme na expertní zázemí, jakým KDU-ČSL disponuje, jako etablovaná strana má samozřejmě svůj politický institut. Nese název Institut pro křesťansko-demokratickou politiku, a jako think tank pokrývá širokou škálu politik od finančních přes vzdělávací, nebo právě enviromentální. (ikdp.cz 2021) Zelené dohodě se sice nevěnuje příliš mnoho, ale spolupodílel se na organizaci konference „Evropská zelená cesta - budoucnost Česka?“, která je zmíněna výše. Pro tuto konferenci rovněž vydali brožuru, ve které shrnují jak zahraniční, tak tuzemské koncepty Zelené dohody (ikdp.cz 2020). Ve všech případech jsou názory Zelené dohodě velmi otevřené a vítají jí. Přiznávají, že vzhledem k relativní krátkosti dokumentu se skutečně jedná pouze o vizi, a ta bude tak ambiciózní, jak si dovolíme. Jednoznačně v ní vidí i ekonomickou příležitost. I tyto názory korelují s celkovým přístupem strany jak k problematice životního prostředí, tak i samotné Zelené dohodě pro Evropu. (ikdp.cz 2020)

Strana má tedy velmi vřelý vztah k enviromentálním tématům, a vnímá je jako konzervativní téma. Touto optikou nahlíží i na Zelenou dohodu. Strana nepropaguje Zelenou dohodu jako svoje hlavní téma, ani se nesnaží si toto téma adoptovat pro sebe. Přesto věnují ve zprávách a vyjádřeních Dohodě nadstandardní prostor, a pracují s ní jako s faktickým plánem, který může dát konkrétní obrysy dosavadním stranickým snahám o ochranu životního prostředí. Kritika strany byla krátkodobá na začátku pandemie Covid 19 z důvodu obav o schopnost Česka plnit emisní normy. Náhledem optikou teorie stranických cílů a stranické změny je pak Zelená dohoda událostí v prostředí, která dozajista zasáhla stranu. Ale spíše než o šoku, který by nutil stranu reformovat, se dá hovořit o stimulu, který pomohl straně stanoviska lépe zformulovat a zorientovat své politiky tak, aby Dohodě vyhovovaly.

3.8 TOP 09

TOP 09 je uskupení, které vzniklo v roce 2009 odtržením části členů KDU-ČSL kolem osob Miroslava Kalouska a Karla Schwarzenberga. V politickém prostoru razí liberálně-konzervativní a pro evropskou politiku (top09.cz 2021). V prvních volbách v roce 2010, kdy kandidovala s podporou mimo jiné hnutí STAN, dosáhla velmi dobrého výsledku 16,70 % (volby.cz) a spolu s ODS obešla první ČSSD a dostala se do vlády. V roce 2013 si pak připsala 11,99 % (volby.cz), v tomto období ale skončila v opozici. V roce 2017 pak nebylo jisté, zda kvórum nutné pro vstup do sněmovny vůbec překročí, nakonec to strana

těsně dokázala s 5,31 % hlasů (volby.cz). Stejně jako v minulém období i v tomto je v opozici. Ve volbách 2021 plánuje kandidovat v koalici s KDU-ČSL a ODS s názvem SPOLU.

V rámci sněmovny je třeba brát v potaz fakt, že TOP 09 má pouze sedmi členný poslanecký klub. Z toho důvodu nemá kapacity pro obsazení všech agend, a pro Zelenou dohodu a téma životního prostředí nemá vyčleněného žádného poslance. Přesto se dá vysledovat, že strana má k Dohodě pozitivní vztah. Již v prosinci 2019, krátce po širokém představení Zelené dohody přijalo předsednictvo usnesení, kde se uvádí „*TOP 09 byla vždy na straně ochrany životního prostředí a klimatu, tedy ochrany našich životních zdrojů. Proto vítá komisi EU k diskusi připravený materiál „Zelená dohoda pro Evropu“.*“ (top09.cz 2019).

Komunikaci a problematiku Zelené dohody přesunula strana na půdu Evropského parlamentu, jak ostatně strana deklarovala již v roce 2019, kdy v rámci svého usnesení na podporu Zelené dohody pro Evropu uvedli „*Europoslanci TOP 09 Jiří Pospíšil a Luděk Niedermayer budou „Zelenou dohodu pro Evropu“ aktivně podporovat v Evropském parlamentu.*“ (top09.cz 2019). Tuto agendu poté za stranu nejčastěji komentuje právě Luděk Niedermayer. V roce 2020 okomentoval pro server euractiv takto: „*Pokud budeme rezignovat na snahu snížit emise, zpomalit změnu klimatu a snížit rizika, budou důsledky pro společnost a lidi opravdu velké. Z toho je třeba vycházet,*“ (Zichová a Pleva 2020).

Z expertního zázemí se může TOP 09 obracet na svůj politický institut, Think-tank TOPAZ. Jak je uvedeno na stránkách: „*Posláním TOPAZu je přenášet konzervativní ideje na širší stranickou i nestranickou veřejnost a pokračovat v aktivitách, které v minulých letech koordinovala interní komise TOP 09 pro vzdělávání. Náplní činnosti spolku je debata o celospolečenských tématech s nezávislými odborníky, spolupráce s expertními komisemi TOP 09, fundraising, vytváření názorových alternativ k výstupům veřejné správy a tvorba analytických a koncepčních materiálů pojednávajících o jednotlivých problematikách a navrhuje způsoby řešení.*“ (top-az.eu 2021) Třebaže Zelená dohoda by se jistě dala identifikovat jako celospolečenské téma, od zveřejnění Dohody nevykonala TOPAZ žádnou aktivitu.

Vzhledem k liberální a otevřeně pro evropské profilaci je TOP 09 přirozeně velkým zastáncem Zelené dohody pro Evropu. V českém veřejném prostoru se jedná o relativně štíhlou stranu, agendu životního prostředí proto z personálních důvodů drží ve straně

primárně europoslanecké křídlo. Skrze interpretaci pomocí teorie stranických cílů a stranické změny je pak pro stranu Dohoda podobným typem impulzu, jako u její „mateřské“ strany KDU-ČSL. Nijak výrazně neovlivnila způsob, jakým strana vnímá zelenou politiku, usměrnila ale snahu strany jí propagovat a dala prohlášením společný rámec, kdy se na Green Deal lze vždy odvolat a vztahovat k němu ambice strany.

3.9 STAN

Hnutí Starostové a nezávislí vyrostlo na silných komunálních vazbách, ideologicky je lze zařadit mezi středové liberální subjekty. Poprvé do sněmovny kandidovali skrze podporu TOP 09 a z jejich výsledku 16,70 % (volby.cz) utržili v součtu dva mandáty (starostove-nezavisli.cz 2021). Spolu s TOP 09 kandidovali i v předčasných volbách v roce 2013 a s výsledkem 11,99 % (volby.cz) a ziskem tří mandátů tak na tom byli velmi podobně. V roce 2017 pak kandidovali samostatně, jistou chvíli uvažovali o kandidatuře v koalici s KDU-ČSL, ale kvůli obavě o nepřekročení 10% kvora od tohoto plánu obě strany upustili (starostove-nezavisli.cz 2021). V samotných volbách pak hnutí těsně překročilo nutnou hranici pro vstup, a se ziskem 5,18 % (volby.cz) vstoupilo do sněmovny poprvé samostatně. V tomto volebním období působí v opozici. Do voleb 2021 kandiduje v koalici „Piráti a Starostové“ s Českou pirátskou stranou.

U hnutí STAN je třeba brát v potaz, že třebaže v Senátu mají díky sázce na silné regionální osobnosti velmi silný klub, v poslanecké sněmovně nikdy neměla více mandátů než nyní, a i v tomto případě je nejmenší sněmovní klub. Na vyčlenění zástupce, který by Green Deal aktivně komunikoval nemá hnutí prostor. Hnutí je však jednoznačně proevropské, a samotnou Zelenou dohodu vnímají jako příležitost. Předseda hnutí Vít Rakušan zmiňoval dohodu v rozhovoru pro deník Referendum, kdy uvedl na otázku týkající se problematiky těžby uhlí: „*V současnosti se projednávají tři varianty — rychlá, střední a pomalá. Pomalá pro nás nepřipadá v úvahu vůbec. Střední, což podporuje i ministr průmyslu a obchodu Havlíček, je pro nás krajní limit. Skutečně si myslím, že v současné době, i ve spojení s evropskou Zelenou dohodou, musíme být výrazně ambicióznější. Měli bychom alespoň zkusit tu rychlou cestu.*“ (Kubala 2020)

Na poli Evropského parlamentu hájí zájmy hnutí europoslanec Stanislav Polčák. Nedlouho po oznámení záměrů Zelené dohody vydalo hnutí následující prohlášení, kde se uvádí mimo jiné, že: „*...požadují vznik strategie, na jejímž základě by EU nejpozději do roku 2050 dosáhla klimatické neutrality. Usnesení rovněž vyzývá předsedkyni Evropské*

komise Ursulu von der Leyen, aby do strategického dokumentu European Green Deal zahrnula i cíl snížit do roku 2030 emise skleníkových plynů oproti úrovním z roku 1990 o 55 %. Pro STAN je to klíčové téma, na domácí půdě prosazujeme opatření, která napomáhají zlepšit kvalitu klimatu, vody i půdy, zničené lety socialistického přístupu k environmentální politice.“ (starostove-nezavisli.cz 2019). Více se však strana k Dohodě nevyjadřuje, od tohoto prohlášení nevykonala směrem ke Green Dealu žádnou komunikační aktivitu.

I hnutí STAN má podle zákona zřízený politický institut, nese název Institut moderní politiky iSTAR. Ten má za úkol: „...formulovat myšlenky a vize liberální středové politiky.“ (istar.cz 2021). Institut provádí klasickou činnost – organizuje přednášky a vypracovává články a další texty. Přímou k Zelené dohodě ale žádnou aktivitu nevykonal. Směrem k environmentální politice však ano. V červnu 2020 uspořádal konferenci s názvem „KLIMA SE MĚNÍ: PO NÁS SUCHO“. K Zelené dohodě na konferenci nebyl žádný speciální příspěvek, téma se ale točilo kolem problematiky sucha bez napojení na iniciativu Green Deal (istar.cz 2020).

Shrneme-li tato fakta, musíme konstatovat, že hnutí STAN coby malý sněmovní subjekt nemá žádné větší personální kapacity, které by hnutí umožnili se problematice Zelené dohody pro Evropu více vyjadřovat. Jako celek pravděpodobně nebude Dohodu kritizovat a proevropské směřování inklinuje k pozitivnímu vztahu k dokumentu, jak lze soudit z vyjádření europoslance Polčák i předsedy hnutí Rakušana. Teorie stranických cílů a stranické změny pak i zde rozhodně může potvrdit, že Zelená dohoda pro Evropu plní roli události v prostředí, hnutí ovšem nijak silně nezasáhla a STAN zatím nezvládl kapacitně téma příliš zpracovat, aby ho šířeji komunikoval ve veřejném prostoru.

3.10 Vztah stran k Zelené dohodě

Výše uvedené poznatky značí, že různé strany přistupují k Zelené dohodě zcela odlišně a to v závislosti na odlišných faktorech. Uvnitř každé strany probíhá interpretace Dohody jako tématu jiným způsobem, a stejně tak je téma jiným způsobem tlumočeno voličům a základně členů a příznivců.

Při pohledu na reakce stran optikou teorie stranických cílů a stranické změny Harmela a Jandy (1994), kdy akceptujeme Zelenou dohodu pro Evropu jako významnou událost v prostředí, musíme vzít v potaz následující skutečnosti. Zelená dohoda neznamená

jenom výše zmiňované zhmotnění zelené politiky do formulovaného plánu, z čistě pragmatického hlediska se také jedná o enormní množství finančních zdrojů, které je navíc možné relativně jednoduše odklonit do projektů, které se danému aktérovi či skupině aktérů více zamlouvají. Například místo revitalizace mokřadů je možné peníze nasměrovat do tranzice uhelných elektráren, nebo elektrické MHD. Spolu s tímto se také jedná o přiznání síly Evropské komisi a Radě Evropské unie. Zde se dá dojít k poznání, že skutečně strany nejen že samotnou Zelenou dohodu zaznamenávají různými způsoby, ale také způsob, jakým je tato událost zasáhla se velmi liší. Ve vztahu ke zvolené teorii stranických cílů a stranické změny pak tyto zjištění mohou tvořit základní indikátor toho, jestli má smysl zaměřit se v tomto kontextu na stranu i z hlediska zásahu Dohody coby externího šoku a sledování proměny cílů, nebo přímo primárního cíle.

Tabulka č. 2 – porovnání reakcí stran na Zelenou dohodu pro Evropu

Strana	ANO	ODS	Piráti	SPD	ČSSD	KSČM	KDU- ČSL	TOP 09	STAN
Přijetí Dohody	S výhradami	S výhradami	ANO	NE	S výhradami	NE	ANO	ANO	ANO
Motivace k postoji	Zisk prostředí	Vymezení vůči EU	Ochrana a živ. prostředí	Vymezení vůči EU	Zisk prostředí	Vymezení vůči EU	Ochrana živ. prostředí	Ochrana živ. prostředí	Ochrana a živ. prostředí
Vyvíjí aktivitu	Příležitostně	Příležitostně	ANO	ANO	NE	Příležitostně	ANO	Příležitostně	NE
Aktivní aktéři	Členové vlády; Experti	Poslanci; Europoslanci	Poslanci; Europoslanci	Poslanci; Europoslanci	Poslanci	Europoslanci; Experti	Poslanci; Experti	Vedení strany; Europoslanci	Poslanci; Europoslanci
Z hlediska teorie	Zasáhla	Zasáhla	Zasáhla	Zasáhla	Nezasáhla	Nezasáhla	Zasáhla	Zasáhla	Nezasáhla

Zdroj: Autor

Shrnující reakce zachycuje tabulka č. 2. Její konstrukce stručně popisuje základní pozorovatelné vztahy stran a hnutí k Zelené dohodě. Údaje v ní obsažené vycházejí z analýzy získaných dat uvedených v Příloze č. 2. Tabulka č. 2 je interpretuje získané poznatky do formulovaného přehledu stanovisek stran, které byly vyhodnoceny jako cenné pro případná další výzkum tohoto tématu

První řádek sleduje postoj strany k přijetí Dohody, kdy kromě jednoznačného postoje ANO/NE je v případě výhrad strany uvedeno „s výhradami“. Znalost toho, zda strana za Dohou jasně stojí, nebo nestojí budiž základní znalostí. Jistě je zde prostor pro případnou argumentaci, protože škála je v podstatě binární. Všechny strany ale vyjadřují poměrně jasný a konzistentní názor, a to včetně stran, které nejsou vyloženě pro nebo proti, ale formulují k přijetí dokumentu řadu výhrad.

Druhý řádek rozvádí motivaci, proč strana zaujímá daný postoj. Identifikované byly pro zjednodušení následující: (1) Zisk prostředků, kdy strana využívá primárně velkého množství financí a jiných prostředků vyčleněných na transformaci pro zajištění svého postavení v rámci domácí politiky. (2) Vymezení vůči EU neznámá jen čistě kritický postoj, ale fakt že strana Dohodu vnímá např. jako přílišné vměšování Evropské komise do záležitostí jednotlivých členských států. (3) Ochrana životního prostředí pak jednoduše znamená, že strana Dohodu skutečně vnímá primárně jako akt, který může životnímu prostředí pomoci, ať už skrze transformaci ekonomiky nebo skrze snížení globálních emisí, či zamezení lokálních problémů jako je například sucho. Zde je vhodné poznamenat, že strana může mít více motivací, stejně tak postoj rozdělený pouze na tři přístupy je jistě zjednodušení. Tabulka č. 2 má však sloužit pouze jako shrnující a výchozí pohled na problematiku, a jsou v ní uvedeny vždy ty nejsilnější a nejviditelnější informace a poznatky.

Třetí řádek poté shrnuje, jestli strana aktivně Dohodu komunikuje a zachází s ní ve svých prohlášeních, programech, nebo akcích. Zde je jednoduché dělení na (1) ANO, kdy je Zelená dohoda častou součástí prohlášení a aktivit ve straně. Dále (2) NE, kdy strana Dohodu komunikuje skutečně jen vzácně, nebo vůbec. A poslední (3) Příležitostně, kdy strana Zelenou dohodu občas ve svém prohlášení zmíní, ale nedá se říci, že by pro (ne)aktivitu měla zvláštní motivaci Zelenou dohodu více akcentovat, nebo se jednalo o záměr. Tyto poznatky jsou důležité, protože předchozí dva řádky popisují postoj strany a její motivaci, je ale vhodné zaměřit se i na intenzitu, s jakou je reakce vedena, a také na to,

zda jsou tato prohlášení četná, a zda strana svůj názor a interpretaci dokumentu aktivně šíří, nebo pouze svoje stanovisko vyjádřila ale nevyvíjí další snahu pro rozvedení svého postoje.

Čtvrtý řádek shrnuje významné aktéry, kteří jsou v rámci strany ve vztahu k Zelené dohodě aktivní ať v prohlášeních, nebo jiném typu komunikace. Konkrétní údaje se jmény lze nalézt v předchozích podkapitolách. Smyslem rozřazení je jednoduše určit, které části stranického aparátu o tuto agendu mají zájem, nebo si jí vybrali jako prostředek ke komunikaci. Je možné, že v rámci strany se k tématu životního prostředí vyjádřili i další aktéři, v tomto případě ale byli sledováni pouze ti, kteří se svým prohlášením explicitně odkázali na Zelenou dohodu, a tedy je jejich reakce zcela zřejmá a jasně identifikovatelná.

Pátý řádek shrnuje problematiku optikou zvolené teorie stranických cílů a stranické změny. Stupnice je v tomto případě binární. Bereme-li Zelenou dohodu pro Evropu jako teorii popsanou událost v prostředí, můžeme usuzovat, zda strana byla touto událostí a zasažena, či nikoliv. Velikost zásahu zůstává coby otázka otevřená, toto zařazení je spíše doplněním teoretického pozadí pro nastavení širšího kontextu pro zkoumané strany. Dalším krokem by bylo posouzení, jak tato událost spustila reakci uvnitř strany, a jestli nějakým způsobem dokázala ovlivnit vedlejší cíle strany, nebo rovnou její primární cíl. Pro případný navazující výzkum tedy toto rozřazení může být indikací, které strany je zajímavé nebo relevantní zkoumat.

Pokud okomentujeme poznatky uvedené v tabulce, docházíme k následujícím zjištěním:

Pro vládní strany (ANO a ČSSD) je Zelená dohoda primárně příležitostí k zisku dalších prostředků. Strany sami o sobě Dohodu neodmítají, primárně hnutí ANO ji ale využívá hlavně k politickému boji, jehož cílem je nabytí dalších možných prostředků pro budování svého pozitivního obrazu v domácí politice. ČSSD, třebaže drží například post ministra zemědělství, nezvládá Zelenou dohodu jakkoliv komunikovat. Staví se k tématu značně vyhýbavě, a to pouze pokud se vyjádřit musí. Sama nevyvíjí žádnou aktivitu, a ve vládě tak nechává veškerou tuto agendu na hutí ANO.

V současnosti největší opoziční strany ODS a Piráti mají přístup značně rozlišný. Reakce na Dohodu není vedena coby spojenecká oponentura vládním hnutím, ale strany k problematice přistupují svojí přirozenou optikou. ODS jako konzervativní subjekt je skeptická vůči Evropské unii, a ochranu životního prostředí vnímá více v kontextu lokální

ochrany České krajiny. I vzhledem k tomu nevyvíjí směrem k Dohodě nějakou koordinovanou aktivitu. Na dle jejich vyjádření příliš centralizované zásahy EU reaguje odměřeně, nebo vysloveně odmítavě. Pirátská strana oproti tomu projevuje snahu Dohodu komunikovat jako své téma, a využívá jí jako komunikační oporu pro svůj program. Od představení Dohody se strana na tento dokument přeorientovala, a v rámci svých enviromentálních, ale i zahraničních snah k ní upíná všechny své síly.

Další dvě středně velké strany, o jejichž podporu se občas opírá vláda (SPD a KSČM) vykazují ve vztahu k Zelené dohodě velmi podobná stanoviska, i přístup z hlediska motivace ke stanovisku. SPD jako větší a radikálnější subjekt proti Dohodě vystupuje relativně aktivně, a vždy negativním směrem komunikace. Dohodu staví jako příklad „Evropského diktátu“. Jednotlivé body Zelené dohody zpochybňuje, primárně prostřednictvím svých europoslanců. KSČM je v tomto směru výrazně zdrženlivější, narativem naměřeným proti Dohodě a skrze ni i Evropské unii se však od SPD nijak neliší, a to mnohdy ani formulacemi prohlášení.

Poslední tři strany se rovněž řadí mezi současnou „demokratickou opozici“, jedná se o KDU-ČSL, TOP 09 a hnutí STAN. První zmíněná má i jako konzervativně-křesťanská strana pozitivní vztah k Dohodě protože má za cíl chránit životní prostředí, což je pro lidovce orientující se právě na voliče z venkova dobré doplnění. S Dohodou jako dokumentem pracuje a používá ho jako příklad naplňování svojí zelené agendy. TOP 09 jakožto pro evropský subjekt Zelenou dohodu vnímá jednoznačně pozitivně, pro svoje nízké personální kapacity ale není schopna vyvíjet silnou proaktivitu. Podporu vyjádřili již v začátku usnesením předsednictva strany, které Dohodu vítá. Dále už ale strana nezvládá šířejí tento dokument hájit. Poslední a nejmenší sněmovní subjekt, hnutí STAN je podobně jako předchozí zmínění pro přijetí. Vzhledem k primárně municipálnímu založení a orientaci hnutí, stejně tak k jeho malým zdrojům v rámci sněmovny ale pro Dohodu nenachází ve své komunikaci prostor, mnohem více tíhne k více lokálním a specifickým problémům.

V širším kontextu můžeme pozorovat další poznatky. Nejvýraznějším je fakt, že strany (ANO a ČSSD), které mají nejširší možnosti ovlivnit diskuzi o Dohodě, jsou k ní velmi laxní. Strany podporující vládu (KSČM a případně SPD) jsou pak naopak ostře proti. I přes to, že v závěru je tedy postoj těchto stran spíše negativní, vláda otevřeně nevystupuje proti Dohodě. Oproti tomu opozice je z valné většiny pro Dohodu se vším, nebo většinou

toho, co její aplikace přináší. Výjimku v tom tvoří nejsilnější opoziční subjekt, konzervativní ODS. Malé strany (primárně TOP 09 a STAN) potom agendu schvalují a vítají, ale nemohou si dovolit ji více elaborovat v politickém prostoru.

Z hlediska naplnění Integrované teorie stranických cílů a stranické změny poté můžeme konstatovat, že Zelená Dohoda pro Evropu plní funkci události v prostředí pro většinu stran, přičemž pro některé strany má potenciál stát se externím stimulem, nebo potenciálně externím šokem. Všechny strany bez výjimky alespoň částečně akceptovali Zelenou dohodu, jako silné environmentální téma a ve svých prohlášeních věnovaných klimatické změně se na dokument odvolávají, ať už pozitivně či negativně naladěných. V mnohých případech se změna či reakce děje jistě i za cenu toho, že dojde k nutné stranické akceptaci větší moci Evropské komise, potažmo Evropské unie jako celku. Zda vůbec, a u kterých stran k tomu dojde, si tato práce nedovolí predikovat vzhledem k objemnému zaměření na všechny sněmovní subjekty. Jak bylo vymezeno v kapitole týkající se metodologie, tato zjištění by mohl přinést podrobnější pohled na jednotlivé strany, například skrze případovou studii věnované některé z nich. Dále by se dalo zkoumat, zda reakce jednotlivých stran v souladu s výchozí teorií Harmela a Jandy, anebo spíše tento fenomén inklinuje k teorii Katze a Maira, která stranám přeci jen přisuzuje větší koherence, která se ostatně dala sledovat i v tomto výzkumu.

Závěr

Práce měla za cíl přispět k mapování českého stranického prostoru po otřesu v roce 2010 a následné krizi stranického systému. A to pohledem na to, jak se strany a hnutí vyrovnávají s novými výzvami, které se v politickém prostoru objevují. Jednou z takových výzev se stala Zelená dohoda pro Evropu, kterou lze zjednodušeně brát jako zhmotnění problému klimatické krize, které je vystavený celý svět. Pro samotné strany se v tomto případě otevřel prostor k vyjádření a interpretaci Zelené dohody coby tématu ve veřejněpolitickém prostoru. Právě na reakce stran na tuto novou politiku měla práce zachytit a interpretovat.

Shrneme-li zjištěné informace roztržené v předchozí kapitole, můžeme se dobrat k následujícím závěrům. Odpovědi na výchozí otázky, tedy (1) Jak české parlamentní politické strany přistupují k problematice Zelené dohody pro Evropu? a (2) Plní Zelená dohoda pro Evropu pro české parlamentní politické strany úlohu události v prostředí/externího stimulu/externího šoku? jsou formulované na základě tabulky č.2 a komentářů k ní uvedených výše.

Dosavadní zjištění svědčí o tom, že zcela jistě v českém stranickém systému prostor pro Zelenou dohodu a její interpretaci jako výrazného milníku chápání zelené politiky je, a strany ho přejímají. Faktorů, které mohou ovlivnit směr stranické komunikace, od toho že se jedná o ambici Evropské unie, ke které dozajista panují ambivalentní vztahy napříč politickým spektrem, až po to, že se jedná o velké množství prostředků, které Česká republika, a hlavně jednotlivé strany mohou k plnění závazků využít, je mnoho. Spolu s tím se také o pomyslné slovo hlásí stále větší poptávka právě po politikách tohoto typu, myšleno ve smyslu politiky post materiálních hodnot západní společnosti. Jistě zajímavým zjištěním je to, že strany vládní, a strany vládu podporující, jsou směrem k tomuto dokumentu konzervativně, nebo dokonce odmítavě zaměřené. Opoziční strany pak netvoří čistý názorový protipól ke skeptičtějšímu přístupu vlády. Mnoho stran není personálně schopno agendu vůbec obsáhnout, největší opoziční strana je navíc k přijetí Dohody značně skeptická.

Otázku, proč konkrétně své stanovisko strany zaujímají výzkum nechává otevřenou pro případné navazující případové studie, či jiné typy výzkumů. Na problém lze nahlížet ještě z mnoha úhlů, včetně možného detailního zkoumání jednotlivých subjektů namísto explorativního pohledu na celek. Je na zvážení, zda místo výchozí teorie stranických cílů a

stranické změny nezvolit pohled nastíněný Katzem a Mairem skrze jejich teorii kartelové strany, která více než s jednotlivými do detailu rozpracovanými částmi strany-organizace více pracuje se stranou jako celkem, kdy právě tento celiství přístup strany se ve výzkumu ukázal jako nejčastější.

Výsledky práce však představují současný výchozí stav. Je potřeba brát na zřetel jednak pandemickou situaci, která debatu o Dohodě prakticky kopírovala, a tak ji dozajista utlumila a přetransformovala narativ proměny Evropské unie trochu jiným směrem. I po uzávěře sběru dat se ale v prostoru dají sledovat pokračující známky debaty kolem Zelené dohody pro Evropu i navazujících témat. Je tedy zcela jisté, že tento fenomén se v prostoru bude nacházet i dále a politické strany stávající, a případně i strany nové, s ním budou pracovat a dále celý koncept rozvíjet. Zelená dohoda pro Evropu představuje přelomový počín v politickém Evropském, ale i domácím prostoru. Nezávisle na tom, jak je na ní nahlíženo vzbudila bezprecedentně velkou diskuzi a dokázala alespoň drobně zasáhnout všechny relevantní aktéry v českém politickém prostoru. Jistě to nastavuje další otázky, jako děje-li se tak přirozeně ve vztahu k post materialistickým hodnotám, které jsou v evropském modelu liberální demokracie na vzestupu, případně zda lze Zelenou dohodu brát jako příklad posílení pravomocí Evropské komise a tedy potažmo i Evropské unie jako celku na národními státy. Tyto i další otázky může být jistě vhodné zkoumat i nadále, jejich aktuálnost nebude do budoucna rozhodně menší. Naopak, s přibývajícím časem bude jistě otázka budoucnosti Evropské unie, a hlavně zelených politik a změny klimatu nabírat na intenzitě i aktuálnosti.

Summary

The thesis aimed to look after a phenomenon of Climate change, specifically the document created by European Commission, a European Green Deal through the optics of reaction of Czech parliamentary parties which are currently represented in a Chamber of Deputies. The research found, that in a Czech political space there exist demand after such post-materialistic themes, like green policy, and parties are reacting to it. The core of an analysis was in gathering reactions of parties between start of their mandate in Chamber of Deputies (22.10.2017) up to the end chosen by author (30.4.2021). Then, they have been sorted and compared across the political spectrum. As outcome, it was constructed a table, which compare reactions and other aspects among parties. Interesting is, that governing parties are resisting to adoption Green Deal, and they are neutral or even againsts the document. Opposition, on the other hand, is almost always positive with Green Deal statements, only largest of opposition party, conservative ODS remain sceptical.

Použitá literatura

Primární literatura

HANLEY, Seán. Dynamics of New Party Formation in the Czech Republic 1996-2010: Looking for the Origins of a Political Earthquake. *Sociologický časopis* [online]. 2011, 115-136 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: doi:10.13060/00380288.2011.47.1.06

HUŠEK, Petr a Josef SMOLÍK. Politický systém a politické strany České republiky. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2019. ISBN 978-80-7509-665-4.

JANDA, Kenneth a Robert HARMEL. An Integrated Theory of Party Goals and Party Change. *Journal of Theoretical Politics* [online]. 1994, 1994, 259-287 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: doi:10.1177/0951692894006003001

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. The Evolution of Party Organizations in Europe: The Three Faces of Party Organization. *The American Review of Politics* [online]. 1993, 593-617 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247871927_The_Evolution_of_Party_Organizations_in_Europe_The_Three_Faces_of_Party_Organization

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. CHANGING MODELS OF PARTY ORGANIZATION AND PARTY DEMOCRACY: The Emergence of the Cartel Party [online]. 1995, 1(5), 5-28 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1354068895001001001>

MAIR, Peter. Party System Change: Approaches and Interpretations. New York: Oxford University Press, 1997. ISBN 0-19-829235-X.

POLÁŠEK, Martin, Vilém NOVOTNÝ a Michel PEROTTINO. Expertiza v politických stranách: téma a jeho teoretické uchopení. *Politologická revue* [online]. 2014, (1), 147-166 [cit. 2021-04-11].

STAUBER, Jakub (2015). Organizační vývoj nových politických stran v České republice pohledem teorie institucionalizace. *Acta Politologica* 7, 2, 133-155. ISSN 1803-8220.

Sekundární literatura a zdroje

BRUCE, John M. a et al. Advocacy Politics in Presidential Parties. *American Political Science Review*. 1991, 85, 1089-1105.

ČESKO. Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2021 [cit. 19. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-424>

DESCHOUWER, Kris. The Survival of the Fittest: Measuring and Explaining Adaptation and Change of Political Parties. In: . Limerick, Irsko, 1992.

DOWNS, Anthony. An Economic Theory of Democracy. New York, 1957.

Financování ekologické transformace: investiční plán Zelené dohody pro Evropu a mechanismus pro spravedlivou transformaci [online]. In.: Brusel, 2020, 14.1.2020 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_17

GEORGIEVOVÁ, Zita. Role České republiky v procesu tvorby politiky životního prostředí Evropské unie: Prosazuje Česká republika efektivně své národní zájmy v rámci EU?. Praha, 2006. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta humanitních studií. Katedra sociální a kulturní ekologie.

HAVLÍK, Vlastimil a Lubomír KOPEČEK. Krize vládnutí v České republice.: Analýza působení volebního a stranického systému a návrhy možných řešení. 2008, Politologický časopis, 1-27. Dostupné z: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2008/3/Polcas_2008_3_pp_183_205.pdf

HAVLÍK, Vlastimil a Petr VODA. (2016). The Rise of New Political Parties and Re-Alignment of Party Politics in the Czech Republic. *Acta Politologica*. Vol. 8, no. 2, pp. 119-144.

CHARVÁT, Jan. a JUST, Petr. Krize politického stranictví a noví straníční aktéři v české politice. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2016, 118 s. ISBN 978-80-87956-47-2. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/314333089_Krize_politického_stranictvi_a_novi_stranicti_akteri_v_ceske_politice

CHARVÁT, Jakub. Politika volebních reforem v ČR po roce 1989. Praha: Grada, 2013. *Politologie* (Grada). ISBN 978-80-247-4700-2.

CHARVÁT, Jakub, Jan BUREŠ, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4283-0.

CHARVÁT, Jakub. Etablované strany v obležení: rekonstrukce českého stranického systému od 2010. *Annales Scientia Politica*. 2015, 4(2), 19-32.

JARMARA, Tomáš. Evoluční přístup ke studiu politických stran: strana kartelu. *Slovenská politologická revue* [online]. 2011, (2), 136-155 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=92039>

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. Cadre, Catch-All or Cartel? *Party Politics*. 1996, 2(4), 525-534. ISSN 1354-0688. Dostupné z: doi:10.1177/1354068896002004005

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. The Cartel Party Thesis: A Restatement. *Perspectives on Politics*. 2009, 7(4), 753-766. ISSN 1537-5927. Dostupné z: doi:10.1017/S1537592709991782

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. Parties, interest groups and cartels. *Party Politics*. 2012, 18(1), 107-111. ISSN 1354-0688. Dostupné z: doi:10.1177/1354068811422644

KOUBA, Karel. Prostorová analýza českého stranického systému. *Institucionalizace a prostorové režimy*. *Czech Sociological Review*. 2007, 43(5), 1017-1037.

- Mandáty.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-19]. Dostupné z: <https://mandaty.cz/>
- PANEBIANCO, Angelo. Political parties: organization and power. Cambridge: Cambridge university press, 1988.
- PHILIPP, Martin. Politické strany jako arény tvorby politiky v případě European Green Deal – návrh výzkumu. Praha, 2021. Seminární práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra veřejné a sociální politiky.
- PHILIPP, Martin a Matěj MALÝ. Komparace hnutí ANO 2011 pohledem trojdimenzionálního pojetí politiky na příkladu European Green Deal. Praha, 2021. Seminární práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra veřejné a sociální politiky.
- PŠEJA, Pavel. Stranický systém České republiky. Politické strany a jejich vývoj 1989-1998. Brno: CDK, 2006. 201 s. Srovnávací politologie. ISBN 80-7325-069-1.
- POTŮČEK, Martin. Veřejná politika. Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 978-80-86429-50-2.
- SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Zelená dohoda pro Evropu. In: . Brusel, 2019, ročník 2019. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>
- STROM, Karee. A Behavioral Theory of Competitive Political Parties. American Journal of Political Science [online]. Midwest Political Science, 1990, 1990, , 565-598 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2111461?seq=1>
- ŠÁROVEC, Daniel. Nástup nových politických stran v ČR od roku 2013: hnutí ANO 2011 a Úsvit přímé demokracie pohledem konceptu novosti. Sociológia. 2018, (1), 78-113.
- Vlada.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/vlada/>
- Volby.cz [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://volby.cz/>
- Zelená dohoda pro Evropu [online]. Evropská komise, 2021 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

Teze bakalářské práce

Jméno studenta/studentky: Martin Philipp

Název práce v češtině: České parlamentní politické strany a Zelená dohoda pro Evropu

Název v anglickém jazyce: Czech Parliamentary Political Parties and The Green Deal for Europe

Akademický rok vypsání: 2019/2020

Jazyk práce: čeština

Typ práce: Bakalářská

Ústav: Katedra veřejné a sociální politiky

Vedoucí: PhDr. Vilém Novotný, Ph.D.

Obor práce: Politologie a veřejná politika

Projekt bakalářské práce

A. Vymezení výzkumného problému

Po roce 2010 se český stranický systém nachází v otřesené pozici, nazývané též „politické zemětřesení“. Po dlouholeté upevněné vládě stále samých subjektů přišla obměna v podobě nových stran, ale také nových politických výzev. Strany na tento fakt musejí reagovat, respektive, reakce je očekávána. Práce má ambici prozkoumat specifickou část politického pole, konkrétně dokument „Zelená dohoda pro Evropu“, který byl veřejnosti představen Evropskou komisí v roce 2019.

B. Cíle práce

Cílem je zjistit, jak se strany k tomuto fenoménu staví, jak na tuto specifickou agendu reagují. A odpovědět tak částečně na dotaz, jestli je pro strany prostor přijímat nové výzvy, specificky zaměřené na životní prostředí, které se jako téma stále více v politickém prostoru objevuje.

C. Výzkumné otázky

Formulovány tedy byly následující výzkumné otázky:

- (1) Jak politické strany přistupují k problematice Zelené dohody pro Evropu?

Zelená dohoda pro Evropu je tedy chápána jako událost v prostředí tak, jak bylo nastíněno výše. Smyslem je jednoznačně definovat postoj strany vůči Zelené dohodě a sekundárně také provést srovnání přístupu všech sněmovních stran.

- (2) Plní Zelená dohoda pro Evropu pro politické strany úlohu události v prostředí/externího stimulu/externího šoku?

Teorie stranických cílů a stranické změny pracuje s představou, že strany jsou konzervativní organizace a nemění se pouze jenom pro to, že mohou. Společně s externím stimulem přisuzují velkou váhu interní proměně, jako je změna rovnováhy sil v dominantní frakci uvnitř strany (Harmel a Janda 1994: 264-265). Stanovisko strany je pak výstupem interní diskuze. Tato otázka má za cíl odpovědět na vysledované jevy z hlediska zvolené teorie.

D. Základní teoretická východiska

Jako výchozí teoretická opora pro výzkum byla zvolena Integrovaná teorie stranických cílů a stranické změny Roberta Harmela a Kennetha Jandy (1994). Uvažovaná je ještě teorie Tří tváří Richarda S. Katze a Petera Maira (1993). Ze samotného nastavení politického prostředí je pak ústředním textem práce Seán Hanleyho, který referuje o volebním politickém zemětřesení v roce 2010.

E. Předběžný výzkumný plán

Jako zdroj dat bude sloužit oficiální komunikace stran ohledně Zelené dohody pro Evropu. Zaznamenávány budou explicitní reakce, které lze sloučit s tímto dokumentem. Záměrem není sledovat reakce stran na zelenou politiku obecně. Sledované období pro sběr dat byl určen mezi 22.10.2017 – 30.4.2021.

Následovat bude analýza jednotlivých nalezených prohlášení a postojů, a zmapování české politické scény na základě zjištěných poznatků.

F. Seznam odborné literatury a zdrojů empirických dat

HANLEY, Seán. Dynamics of New Party Formation in the Czech Republic 1996-2010: Looking for the Origins of a Political Earthquake. Sociologický časopis [online]. 2011, 115-136 [cit. 2021-04-17]. Dostupné z: doi:10.13060/00380288.2011.47.1.06

HUŠEK, Petr a Josef SMOLÍK. Politický systém a politické strany České republiky. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2019. ISBN 978-80-7509-665-4.

JANDA, Kenneth a Robert HARMEL. An Integrated Theory of Party Goals and Party Change. Journal of Theoretical Politics [online]. 1994, 1994, 259-287 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: doi:10.1177/0951692894006003001

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. The Evolution of Party Organizations in Europe: The Three Faces of Party Organization. The American Review of Politics [online]. 1993, 593-617 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247871927_The_Evolution_of_Party_Organizations_in_Europe_The_Three_Faces_of_Party_Organization

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. CHANGING MODELS OF PARTY ORGANIZATION AND PARTY DEMOCRACY: The Emergence of the Cartel

Party [online]. 1995, 1(5), 5-28 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z:
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1354068895001001001>

MAIR, Peter. Party System Change: Approaches and Interpretations. New York: Oxford University Press, 1997. ISBN 0-19-829235-X.

POLÁŠEK, Martin, Vilém NOVOTNÝ a Michel PEROTTINO. Expertiza v politických stranách: téma a jeho teoretické uchopení. Politologická revue [online]. 2014, (1), 147-166 [cit. 2021-04-11].

STAUBER, Jakub (2015). Organizační vývoj nových politických stran v České republice pohledem teorie institucionalizace. Acta Politologica 7, 2, 133-155. ISSN 1803-8220.

Zelená dohoda pro Evropu [online]. Evropská komise, 2021 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

H. Jména a podpisy studenta a vedoucího práce

Martin Philipp

PhDr. Vilém Novotný Ph. D

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam nalezených zdrojů k jednotlivým politickým stranám (seznam)

Příloha č. 2: Analýza dat

Příloha č. 1: Seznam nalezených zdrojů k jednotlivým politickým stranám (seznam)

1. ANO

Nalezené reakce:

New Green Deal vs COVID-19. Zvládne EU financovat svou ambiciózní zelenou politiku? Institut pro politiku a společnost [online]. Praha, 2020b [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/aktualne/nova-progresivni-zelena-politika-eu-2/>

ODLOŽENO: NOVÁ PROGRESIVNÍ ZELENÁ POLITIKA EU. Institut pro politiku a společnost [online]. Praha, 2020a [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/aktualne/nova-progresivni-zelena-politika-eu/>

Zelená dohoda nesmí jít na úkor české ekonomiky, je třeba postupný přechod, samostatnost zemí při rozhodování o zdrojích energie a finance. MPO [online]. Praha, 2020, 27.2.2020 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/promedia/tiskove-zpravy/zelena-dohoda-nesmi-jit-na-ukor-ceske-ekonomiky--je-treba-postupny-prechod--samostatnost-zemi-pri-rozhodovani-o-zdrojich-energie-a-finance----253158/>

Další zdroje:

Anobudelip.cz [online]. Praha: ANO, 2021 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.anobudelip.cz/cs/>

Institut pro politiku a společnost [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.politikaspolecnost.cz/>

2. ODS

Nalezené reakce:

Alexandr Vondra: ČR musí tlačit na to, aby se Green Deal zaměřil na boj se suchem. ODS [online]. Praha, 2020e [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/19192-cr-musi-tlacit-na-to-aby-se-green-deal-zameril-na-boj-se-suchem>

Alexandr Vondra: Práh evropského sebeobětování musí mít nějaké meze. ODS [online]. Praha, 2021b [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/20685-prah-evropskeho-sebeobetovani-musi-mit-nejake-meze>

DVOŘÁK, Petr. Příroda je v našich rukou. Principy konzervativní environmentální politiky. Pravý břeh [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://pravybreh.cz/priroda-je-v-nasich-rukou-principy-konzervativni-environmentalni-politiky/>

Jan Zahradník: Interpelace na premiéra ve věci zelená dohoda pro Evropu. ODS [online]. Praha, 2020c [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/18845-interpelace-na-premiera-ve-veci-zelena-dohoda-pro-evropu>

ODS: Zelenou dohodu pro Evropu je potřeba odmítnout a výrazně přehodnotit. ODS [online]. Praha, 2020d [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/19139-ods-zelenou-dohodu-pro-evropu-je-potreba-odmitnout-a-vyrazne-prehodnotit>

Tomáš Jirsa: Koronavirus, sucho a New Green Deal. Ods.cz [online]. Praha: Právo, 2020e [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/19156-koronavirus-sucho-a-new-green-deal>

VONDRA, Alexandr. Zelená politika pro českou pravici I: Ignorovat životní prostředí by byla chyba. Právý břeh [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://pravymbreh.cz/zelena-politika-pro-ceskou-pravici-i-ignorovat-zivotni-prostredi-by-byla-chyba/>

ZELENÁ KARTA ODS: ZVÍTĚZÍ ZDRAVÝ ROZUM. ODS [online]. Praha, 2020b [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/kampan-za-zmenu/zelena-karta>

Další zdroje:

Ods.cz [online]. Praha: ODS, 2021a [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/>

ODS 29. kongres Tiskové zprávy. ODS [online]. Praha, 2020a [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/kongres/2020?url=kongres%2F2020%2F>

Právý břeh [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://pravymbreh.cz/>

VONDRA, Alexandr et al. Musí být ekologie alarmistická?. Praha: Books & Pipes, 2020. ISBN 978-80-7485-217-6.

3. Piráti

Nalezené reakce:

European Green Deal – cesta k prosperitě Evropy? (8. prosince 2020). Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=4606&td=19&cu=24>

European Green Deal – cesta k prosperitě Evropy? [online]. Praha: Piráti, 2020a, 8.12.2020 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/european-green-deal-konference.html>

Piráti podpořili Zelenou dohodu pro Evropu, považují ji za jedinečnou příležitost pro českou ekonomiku. In: Piráti [online]. Praha, 2020b [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/zelena-dohoda-pro-evropu-je-prilezitost.html>

Krajská schůze 14.12.2020. Fórum pirátské strany [online]. 2020a [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?f=89&t=55095&p=734059&hilit=Zelen%C3%A1+dohoda#p734059>

Zelená dohoda pro Evropu - informační a komunikační platforma. Fórum pirátské strany [online]. Praha, 2020b [cit. 2021-04-21]. Dostupné z:

<https://forum.pirati.cz/viewtopic.php?f=1198&t=53732&p=716281&hilit=Zelen%C3%A1+dohoda#p716281>

Další zdroje:

Fórum pirátské strany [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://forum.pirati.cz/viewforum.php?f=576>

Pirati.cz [online]. Praha: Piráti, 2021 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/>

Resortní tým Životní prostředí. Nalodeni.pirati.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://nalodeni.pirati.cz/news/list/22/>

Resortní týmy a Garanti. Wiki.pirati.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://wiki.pirati.cz/garanti/start>

Životní prostředí. Piráti [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/pripoj-se/zivotni-prostredi/>

4. SPD

Nalezené reakce:

Nechceme být vazaly Evropské unie, ze které se stala Dluhová unie. SPD [online]. 2020b [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/nehceme-byt-vazaly-evropske-unie-ze-ktere-se-stala-dluhova-unie/>

Proč unijní šíběři podporování zelenými fanatiky prosazují “Zelený úděl”? SPD [online]. 2021b [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/proc-unijni-sibri-podporovani-zelenymi-fanatiky-prosazuji-zeleny-udel/>

Program Green Deal. Spd.cz [online]. Praha, 2020c [cit. 2021-04-21]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/program-green-deal/>

Radek Rozvorál: Otázky klimatu je nutno řešit rozumně a velmi uvážlivě! SPD [online]. Praha, 2020a [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/6997-radek-rozvoral-otazky-klimatu-je-nutno-resit-rozumne-a-velmi-uvazlive/>

Další zdroje:

Spd.cz [online]. Praha: SPD, 2021a [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.spd.cz/>

5. ČSSD

Nalezené reakce:

Hamáček varoval před posunem do středu, slíbil setrvání ve Sněmovně [online]. Praha, 2021b [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/media/cssd-v-mediich/hamacek-varoval-pred-posunem-do-stredu-slibil-setrvani-ve-snemovne/>

T. Petříček pro Hospodářské noviny: Zahraniční politika by se měla dělat bez větších excesů. Cssd.cz [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/media/cssd-v-mediich/t-petricek-pro-hospodarske-noviny-zahranicni-politika-by-se-mela-delat-bez-vetsich-excesu/>

Písemná vysvětlení hlasování - Radka Maxová. Europarl.europa.eu [online]. Brusel, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/meps/cs/197522/RADKA_MAXOVA/other-activities/written-explanations

Další zdroje:

ČSSD [online]. Praha, 2021a [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/>

KÁRNÍKOVÁ: NEPROMARNĚME BUDOUCNOST KVŮLI KORONAVIRU. Masarykovaakademie.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://masarykovaakademie.cz/karnikova-nepromarneme-budoucnost-kvuli-koronaviru/>

Maxová by měla v EP jako nezávislá zastupovat ČSSD. ČTK [online]. 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/maxova-by-mela-v-ep-jako-nezavisla-zastupovat-cssd/2011016>

Senátorský klub PROREGION. Senat.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: https://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=10.12.2020&par_2=471&lng=cz

Zelení ukončili jednání s ČSSD o předvolební spolupráci. Další kroky oznámí ve středu. Zeleni.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.zeleni.cz/zeleni-ukoncili-jednani-s-cssd/>

Zvonečník - ekologická platforma [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://zvonecnik.estranky.cz/>

6. KSČM

Nalezené reakce:

New green deal? Možná likvidace evropského průmyslu pro nejistý výsledek! Kscm.cz [online]. Praha, 2019 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/aktualne/medialni-vystupy/komentare/new-green-deal-mozna-likvidace-evropskeho-prumyslu-pro-nejisty>

NUSSBERGER, Jiří. Politika Bruselu poškozujee české zemědělece. Haló noviny [online]. 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <http://www.halonoviny.cz/articles/view/54519918>

Report z akce 2. 9. Kam utekli voliči levice? Analýza voličů ČSSD, SPD, Strany zelených a malých neparlamentních stran (Idealisté, Budoucnost a Levice). Insitutcl.cz [online]. Praha, 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: https://institutcl.cz/blog/2020/09/10/diskuse_dopady_covid/

V USA není rasismus zapomenutou historií. Kscm.cz [online]. 2020 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs/aktualne/aktuality/v-usa-neni-rasismus-zapomenutou-historii>

Další zdroje:

Institut české levice [online]. 2021 [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.institutcl.cz/>

Kscm.cz [online]. Praha: KSČM, 2021 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.kscm.cz/cs>

7. KDU-ČSL

Nalezené reakce:

Evropská Zelená cesta - Budoucnost Česka? [online]. Praha: ikdp, 2020 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://ikdp.cz/wp-content/uploads/2020/10/Evropsk%C3%A1-zelen%C3%A1-cesta-budoucnost-%C4%8Ceska.pdf>

Konference „Evropská zelená cesta – budoucnost Česka?“ představila plány pro zelenou Evropu a Česko. Kdu.cz [online]. Praha, 2021b [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/aktualne/z-medii/konference-evropska-zelena-cesta-%E2%80%93-budoucnost-cesk>

Miliardy za pokuty za CO2 zalepí díru po koronaviru, nebo je EU odpustí? Idnes.cz [online]. 2020 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/auto/zpravodajstvi/pokuty-emise-co2-evropska-komise-flotilovy-prumer-kdu-csl-lidovci-zdechovsky-jurecka.A200319_150147_automoto_fdv

SCHEJBAL, Dominik. Poslanci Evropského parlamentu debatovali s odborníky o Dohodě pro zelenou Evropu (Green Deal) [online]. E-polis.cz, 24. duben 2021. [cit. 2021-06-24]. Dostupné z: <https://www.e-polis.cz/clanek/poslanci-evropskeho-parlamentu-debatovali-s-odborniky-o-dohode-pro-zelenou-evropu-green-deal.html>. ISSN 1801-1438.

Další zdroje:

Ikdp.cz [online]. Praha, 2021 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://ikdp.cz/>

KDU-ČSL [online]. Praha, 2021a [cit. 2021-04-22]. Dostupné z: <https://www.kdu.cz/domu>

8. TOP 09

Nalezené reakce:

TOP 09 podporuje „Zelenou dohodu pro Evropu“. Top09.cz [online]. 2019, 12.12.2019 [cit. 2021-6-25]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/top-09-podporuje-zelenou-dohodu-pro-evropu-26677.html>

ZICHOVÁ, Kateřina a Ondřej PLEVA. Zelená dohoda pro Evropu a automobilový průmysl: Tlak na snižování emisí nekončí. Eur [online]. Praha: Euractiv, 2020, 2.4.2020

(aktualizováno 7.5.2020) [cit. 2021-6-25]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/doprava/news/zelena-dohoda-pro-evropu-a-automobilovy-prumysl-tlak-na-snizovani-emisi-nekonci/>

Další zdroje:

Top09.cz [online]. Praha: TOP 09, 2021 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.top09.cz/>

Top-az.eu [online]. Praha: TOP 09, 2021 [cit. 2021-6-25]. Dostupné z: top-az.eu

9. STAN

Nalezené reakce:

EP vyhlásil stav klimatické a environmentální nouze. Starostove-nezavisli.cz [online]. Praha: STAN, 2019, 29.11.2019 [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <https://www.starostove-nezavisli.cz/info-a-media/tiskove-zpravy/ep-vyhlasil-stav-klimaticke-a-environmentalni-nouze>

KLIMA SE MĚNÍ: PO NÁS SUCHO. Istar.cz [online]. Praha: STAN, 2020 [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <https://www.i-star.cz/2019/05/28/klima-se-meni-po-nas-sucho/>

KUBALA, Radek. Vít Rakušan: Kvalita života je důležitější než rychlý ekonomický růst [online]. Praha: Deník Referendum, 2020, 29.5.2020 [cit. 2021-6-25]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/31261-vit-rakusan-kvalita-zivota-je-dulezitejsi-nez-rychly-ekonomicky-rust>

Další zdroje:

Institut moderní politiky iSTAR [online]. Praha: STAN, 2021 [cit. 2021-6-26]. Dostupné z: <https://www.i-star.cz/>

Starostove-nezavisli.cz [online]. Praha: STAN, 2021 [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.starostove-nezavisli.cz/>

Příloha č. 2: Analýza dat

1. Počet nalezených reakcí a jejich charakteristika

Seznam nalezených odkazů je uveden v příloze práce číslo jedna. Započítány jsou všechny unikátní zveřejněné a nalezené reakce, které lze zcela jasně spojit se Zelenou Dohodou pro Evropu. Metodologie sběru je popsána v kapitole 2 výzkumný design. Zaznamenány jsou i případy, kdy se strana věnuje zelené tematice, ale bez explicitního zmínění Zelené dohody, nebo identifikování toho, že se o ní mluví obmysleně, nebyla taková zpráva zařazena do výběru ke zkoumání.

Je vhodné poznamenat, že (pravděpodobně) vzhledem k pandemii Covid 19 byla celá agenda výrazně utlumena a pro strany přestala být takovým tématem. I vzhledem ke specifčnosti a jednoznačnosti směru Zelené dohody je ale i relativně malý počet reakcí vypovídající. Jako reakce je počítána celistvá zpráva, komunikace, dokument, anotace sjezdu. Je-li v jednom textu více odkazů, které mohou být i citovány v hlavním těle práce, počítá se vždy jen celý text jako celiství celek.

Celkově se povedlo najít 35 unikátních reakcí od jednotlivých parlamentních stran a jejich podružných subjektů (jako jsou např. politické instituty a další oficiální stranické think-tanky a platformy). Celkový součet nalezených reakcí byl shledán sice ne tak velký, jak se očekávalo na začátku sběru. Vzhledem k tomu, že krize kolem pandemie Covid 19 rozptýlila i diskuzi ohledně Zelené dohody pro Evropu, byl tento fakt pouze vzat v potaz. Každá strana přitom vygenerovala alespoň jednu regulérní reakci na dokument, a vzhledem k tomu, že v tomto případě se jednalo hlavně o malé strany s přirozeně nedostatečnou expertní kapacitou pro generování širokých stanovisek, bylo přistoupeno k bližší analýze.

Reakce jsou napřed rozpočteny mezi jednotlivé strany, následně jsou reakce roztrženy podle jejich zabarvení. Rozhodující je explicitně pozitivní/negativní argumentace Dohody. V případě nejednoznačnosti postoje je stanovisko hodnoceno jako neutrální. Na základě poměrů zabarvení dílčích reakcí je poté formulovaná převládající reakce, a to na ose pozitivní (+), neutrální (*) a záporná (-). Tento závěr nemusí nutně znamenat, že strana bude zaujímat toto stanovisko i nadále, nebo uvnitř strany neprobíhá další, širší diskuze. Tabulka ale shrnuje reakce, které jsou vysledovatelné a tedy mohou zasáhnout veřejnost, a také je potřeba připočíst jejich bezprostřednost, protože žádná není vzhledem k uzávěře sběru dat starší než jeden a půl roku.

Tabulka č.3: Soupis reakcí

Strana/hnutí	Počet nalezených reakcí	Počet kladně zabarvených reakcí	Počet neutrálně zabarvených reakcí	Počet záporně zabarvených reakcí	Převládající reakce
ANO	3	-	2	1	Neutrální
ODS	8	-	4	4	Neutrální
Piráti	5	4	1	-	Kladná
SPD	4	-	-	4	Záporná
ČSSD	3	-	3	1	Neutrální
KSČM	4	-	1	3	Záporná
KDU-ČSL	3	2	1	-	Kladná
TOP 09	2	2	-	-	Kladná
STAN	3	2	1	-	Kladná
Součet	35	10	13	13	-

Zdroj: Zdroje v Příloze č.1, zpracoval autor

2. Charakterizace stran

Na základě soupisu reakcí byla vytvořena tabulka „Charakterizace stran“, která shrnuje kontext všech zkoumaných subjektů. Smyslem je nalézt indikátory společných faktorů, které by mohli ukázat na možnou provázanost stran. Sledovanými charakteristikami byla pozice v systému, tedy zda je strana/hnutí vládní aktér, a tedy disponuje nadstandardní rozhodovací mocí, případně zda vládu podporuje, nebo je v opozici.

Další charakteristikou je ideologická profilace subjektu, tedy jeho zařazení tak, jak sám sobě referuje ve veřejném prostoru. Zde je třeba počítat s tím, že daná strana se může vnímat jinak, než jak o ní referuje například odborná literatura, smyslem rozřazení je ale hledat spojitost mezi tím, jestli mají strany které se zařazují stejně na ideologické ose mají i stejný názor na Zelenou dohodu.

Charakteristikou vztaženou k vytyčené teorii je soupis primárních cílů stran, jedná se o v úvodu popsané: (1) Vote maximization (maximalizace volebních zisků), (2) Office maximization (maximalizace úředních postů), (3) Policy advocacy (hájení

politiky/ideologie), (4) Intraparty democracy maximization (dbaní na vnitrostranickou demokracii) (Harmel a Janda 1994: 269-271). Primární cíle determinují hlavní směřování strany. Zelená dohoda má stejně jako jiné události v prostředí potenciál nastartovat vnitřní reakci, na základě které může (ale nemusí), dojít ke změně dominantní frakce uvnitř strany a skrze ní k přenastavení primárního cíle (Harmel a Janda 1994). Volba pravděpodobného primárního cíle strany byla vybrána na základě charakteristik stran z jejich materiálů (weby). Tato volba je však otevřená k diskuzi.

Tabulka č. 4: Charakterizace stran

Strana/hnutí	Pozice v systému	Ideologická profilace subjektu	Pravděpodobný primární cíl strany (dle Harmela a Jandy)
ANO (*)	Vládní aktér	Středový	Max. volebních zisků
ODS (*)	Opozice	Konzervativní; euroskeptický	Hájení politiky/ideologie
Piráti (+)	Opozice	Liberální; pro evropský	Dbaní na vnitrostranickou demokracii
SPD (-)	Opozice/podpora vlády	Konzervativní; euroskeptický	Max. volebních zisků
ČSSD (*)	Vládní aktér	Levicový; pro evropský	Maximalizace úředních postů
KSČM (-)	Podpora vlády	Levicový; euroskeptický	Hájení politiky/ideologie
KDU-ČSL (+)	Opozice	Křesťansky-konzervativní; pro evropský	Hájení politiky/ideologie
TOP 09 (+)	Opozice	Liberální; pro evropský	Hájení politiky/ideologie
STAN (+)	Opozice	Středový; pro evropský	Hájení politiky/ideologie

Zdroj: Zdroje v příloze č.1, zpracoval autor

Na základě tabulky č.4 můžeme konstatovat následující poznatky:

(1) Podíváme-li se na strany, které mají v současnosti největší rozhodovací potenciál (ANO, ČSSD, KSČM a okrajově SPD) zaujímají k Zelené dohodě stanovisko Neutrální, nebo dokonce Záporné. Opozice je poté, počítáme-li hnutí SPD blíže k vládnímu táboru, s jedinou výjimkou Občanské demokratické strany pro přijetí.

(2) Z hlediska ideových rodin lze jasně pozorovat, že euroskeptické subjekty stojí vždy proti Zelené dohodě, nebo mají neutrální stanovisko. V rámci stran tzn. „demokratické opozice“, tedy ODS, Pirátů, KDU-ČSL, TOP 09 a STAN můžeme pozorovat zajímavý fakt, že zatímco Piráti a STAN, kandidující v roce 2021 v koalici svůj názor na Zelenou dohodu sdílejí. Naopak, koalice SPOLU tvořená ODS, KDU-ČSL a TOP 09 má v tomto bodě rozepři, kdy největší subjekt ODS je neutrální, euroskeptický, zatímco zbylé dva subjekty na dokument reagují pozitivně.

(3) Optika primárního cíle je na určení nejsložitější, protože jisté zařazení by vyžadovalo zvláštní přístup ke každé ze stran zvlášť. Lze ale upozornit na možnost, že subjekty orientující se na hlasy voličů, nebo úřednické posty mají neutrální stanoviska. To by se dalo hodnotit tak, že subjekt chce být co nejvíce opatrný, aby neodlákal voliče nebo koaliční partnery. U subjektů hájících ideologii pak rozhoduje, jaká ideologie to je.

Závěr analýzy formuluje tabulka č. 2 uvedená výše v podkapitole 3.10.